

BÁCS-KISKUN MEGYEI KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA
Chamber of Commerce and Industry Bács-Kiskun County

Kecskemét, Árpád krt. 4. H-6000 Pf.: 228.

Tel:(76) 501-500, Fax:(76) 501-538

E-mail: bkmkik@mail.datanet.hu Web: www.bkmkik.hu

Bács-Kiskun Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottság

Ügyiratszám: 00006/14-MFKK

Ügyintéző: Paronai Orsolya Anna

Bács-Kiskun megye szakképzés- fejlesztési stratégia

Bács-Kiskun Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottság

Készítette:

Mondolat Iroda kft.

2013. január 31.

TARTALOMJEGYZÉK

1	BEVEZETÉS	3
2	A FELADAT JOGSZABÁLYI HÁTTERE.....	3
3	HATÓKÖR	4
4	KÜLDETÉSÜNK.....	5
5	JÖVŐKÉPÜNK	6
6	HELYZETELEMZÉS.....	7
6.1	A munkaerő-piaci helyzet bemutatása	7
6.1.1	Demográfiai alapadatok	7
6.1.2	Munkanélküliség és álláskeresők	7
6.1.3	A bejelentett munkanélküliek foglalkozási struktúrája	8
6.1.4	A bejelentett pályakezdő munkanélküliek foglalkozási struktúrája	9
6.1.5	A megyében nyilvántartott bejelentett és betöltetlen állások	10
6.1.6	A megyében alkalmazásban állók	12
6.1.7	Bács-Kiskun Megye gazdasági mutatói gazdasági áganként	13
6.2	A szakképzés helyzete	14
6.2.1	A megyei szakképzés jellemzői	14
6.2.2	A megyei szakképzés problémái.....	23
6.3	A térséget érintő tervezési-fejlesztési környezet áttekintése	29
6.3.1	Országos Területfejlesztési Konceptió	29
6.3.2	Új Széchenyi Terv	30
6.3.3	Stratégia a magyarországi megújuló erőforrások felhasználásának növelésére 2008-2020 (2008.)	31
6.3.4	Nemzeti Vidékstratégia - Darányi Ignác Terv 2012	31
6.4	Összegzés	32
7	STRATÉGIAI CÉLOK	35
8	FEJLESZTÉSI CÉLOK	35
8.1	Hatékony szakképzés-irányítás működtetése.....	35
8.1.1	Az MFKB irányításával a gazdasági kamara, a munkaadók részvételének erősítése a szakképzési feladatok tervezésében és megvalósításában	35
8.1.2	Az iskolai rendszerű szakképzés és felnőttképzés szerkezetére vonatkozó széleskörű döntés-előkészítési folyamat működtetése	36
8.1.3	A megyei szakképzés és felnőttképzés egységes szakképzési adatbázison alapuló tervezése	37

8.2	A munkaerő-piaci elvárásoknak megfelelő, rugalmas szakképzési- és felnőttképzési rendszer kialakítása és működtetése.....	37
8.2.1	A munkaerő-piacról érkező igények figyelembevétele a szakmai és a gyakorlati képzés tervezésekor.....	37
8.2.2	A szakmaszerkezet és a munkaerő-piac kapcsolata, a középtávú szakmaszerkezeti döntések irányítása	38
8.2.3	Eredményesen működtethető szakképzési intézményhálózat, szakképzési centrumok és képzési profilok összehangolása	39
8.2.4	A duális (3 éves) szakképzési rendszer bevezetésének támogatása	42
8.2.5	Jó színvonalon működő vállalati képzőhelyek számának növelése.....	42
8.2.6	Az iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli képzések koherenciájának biztosítása.....	43
8.2.7	A szakképzés társadalmi elismertségének növelése	43
8.2.8	Az egységes pályakövetési rendszer bevezetése és eredményének felhasználása a képzési kínálat tervezéséhez.....	44
8.3	A tanulók életen át tartó tanulásának megalapozása: a tanulók szakmai és általános kompetenciáinak fejlesztése.....	45
8.3.1	A szakképzés mint fogadó és mint beszállító.....	45
8.3.2	Eredményes pályorientációs és pályaválasztási rendszer kialakítása.....	45
8.3.3	A felzárkóztatás támogatása.....	46
8.3.4	A tehetséggondozás támogatása	46
8.3.5	A tanulói mobilitás erősítése	47
8.4	A szakképzési rendszer céljainak elérését biztosító humán erőforrás biztosítása	48
8.4.1	A szakképzés-irányítás (menedzsment) fejlesztése.....	48
8.4.2	A stratégiai célok elérését támogató pedagógus-továbbképzések ösztönzése ...	49
8.4.3	A gyakorlati oktatók rendszeres képzése, képzésük korszerűsítése	49
8.4.4	A mesterképzés szerepének növelése a gyakorlati képzésben	49
8.4.5	Az oktatói mobilitás erősítése	50
8.5	Az esélyegyenlőség biztosítása	51
8.5.1	A nők esélyegyenlőségének biztosítása	51
8.5.2	A sajátos nevelési igényű tanulók és a fogyatékkal élők esélyegyenlőségének biztosítása, integrálásuk	51
8.5.3	A romák esélyegyenlőségének biztosítása, integrálásuk	51
8.5.4	Az iskola szociális szerepvállalásának támogatása	52
9	A 2014/2015-ÖS TANÉVRE VONATKOZÓ DÖNTÉSEK	53
9.1	Szakmaszerkezeti döntés előkészítése.....	53
9.2	A Bács-Kiskun megyére vonatkozó 2013-as szakmaszerkezeti döntés.....	54
10	ÖSSZEFOGLALÓ	56

1 Bevezetés

A Bács-Kiskun Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottság (a továbbiakban MFKB) operatív munkabizottságot (a továbbiakban munkabizottság) hozott létre a megyei szakképzési koncepció (a továbbiakban koncepció) kidolgozására. A munkabizottságba az MFKB olyan szakembereket kért fel, akik a megyei szakképzés-irányításban, illetve –tervezésben fontos szerepet töltenek be, illetve akik megfelelő szakmai tapasztalattal rendelkeznek a feladat végrehajtásához. Az MFKB a koncepció kialakításának támogatására külső tanácsadó szervezetet is bevont a munkába.

A koncepció kialakítása dokumentumelemzésre építve szakmai műhelymunkák keretében történt. Ennek során meghatározásra került a megyei szakképzés tervezésében kulcsszerepet játszó MFKB jövőképe és küldetésnyilatkozata, valamint a problémák azonosítását követően a megyei szakképzés-fejlesztés stratégiai célrendszere.

A koncepció elfogadását követően került kidolgozásra az alábbi dokumentum, amely a koncepcióra építve határozza meg a Bács-Kiskun Megye szakképzésre vonatkozó stratégiáját.

2 A feladat jogszabályi háttere

A 2011. év CLXXXVII. tv. (Szakképzési törvény) 82. a) pontja értelmében: „A bizottság (MFKB)[...] kidolgozza az iskolai rendszerű szakképzés fejlesztésének az adott megyére vonatkozó, a szakképzés irányainak és a beiskolázási arányok rövid és középtávú tervét tartalmazó koncepcióját (szakképzés-fejlesztési koncepció), amely a megye, illetve a fővárosi területfejlesztési koncepció és területfejlesztési program részét képezi.”

Az adott megye szakképzés-fejlesztési koncepciójának része a képzési irányok és beiskolázási arányok rövid- és középtávú terve is.

A koncepciónak hatékonyan hozzá kell járulnia az MFKB-k munkájához, ugyanakkor olyan szakképzés-fejlesztési célokat és elveket kell meghatároznia, melyek alkalmasak a munkaerő-piac igényeinek megfelelő szakmaszerkezet és megyei szakképzési rendszer kialakítására, működtetésére és fejlesztésére.

A koncepció integrálja azokat az információkat, melyek eltérő intézményrendszerekben, eltérő forrásokból összegyűjtve egymással átfedésben állnak rendelkezésre. Ezek elemzésével, következtetések levonásával segítve az adott megye egységes szakképzési képeinek feltárását, rávilágítva azokra a kulcsjellemzőkre, melyek további erősítése vagy visszafordítása hozzájárulhat egy eredményes, hatékony, munkaerő-piac elvárásaira építő és átlátható szakképzési rendszer kialakításához.

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (Területfejlesztési törvény) 13.§ (2) bekezdés b) pontja alapján: „A megyei önkormányzat [...] a megyei jogú város önkormányzata bevonásával kidolgozza és elfogadja - az országos területfejlesztési koncepcióval összhangban - a megye hosszú távú területfejlesztési koncepcióját (a továbbiakban: megyei területfejlesztési koncepció), illetve - a megyei területfejlesztési koncepció és területrendezési terv figyelembevételével - a megye fejlesztési programját és az egyes alprogramokat.”

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. CXC. törvény (Köznevelési törvény) 75. § (1) bekezdése alapján: „Az oktatásért felelős miniszter a köznevelési feladatok megszervezéséhez szükséges döntései előkészítése céljából a hivatal (Oktatási Hivatal) előterjesztése alapján a kormányhivatalok közreműködésével, valamint a helyi önkormányzatok véleményének kikérésével és közreműködésével megyei szintű bontásban feladat-ellátási, intézményhálózat-működtetési és köznevelés-fejlesztési tervet készít, amelynek része a megyei szakképzési terv.

A települési önkormányzat a köznevelés-fejlesztési tervhez adott véleményéhez beszerzi a településen működő köznevelési intézmények nevelőtestületei, a köznevelési intézményben közalkalmazotti jogviszony, munkaviszony keretében foglalkoztatottak közössége (a továbbiakban: alkalmazotti közösség), szülői és diákszervezeteinek véleményét. A hivatal a megyei szakképzési terv elkészítéséhez beszerzi a szakképzésért és felnőttképzésért felelős miniszter véleményét.”

Jogsabályok

- 2011. évi CLXXXVII. törvény a szakképzésről
- 2011. évi CLV. törvény a szakképzési hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról
- 1991. évi IV. törvényt a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról
- 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról
- 2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről
- 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól
- 2012. évi CLXXXVIII. törvény egyes köznevelési intézmények állami fenntartásba vételéről
- 150/2012. Kormányrendelet az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásáról
- 202/2012. Kormányrendelet a Klebelsberg Intézményfenntartó Központtól

3 Hatókör

A szakképzés-fejlesztési stratégia területi hatóköre Bács-Kiskun megye az iskolarendszerű szakképzése és felnőttképzése tekintetében.

A stratégiai terv szervezeti hatálya kiterjed a megyei szakképzés és felnőttképzés irányításában és koordinálásában vezető szerepet játszó Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottságra, valamint a szak- és felnőttképzésben oktató pedagógusokra, szakoktatókra, illetve az ezen a területen érintett gazdálkodó szereplőkre.

A szakképzés-fejlesztési stratégia hosszútávra (20 évre) határozza meg a megyei szak- és felnőttképzés stratégiai fejlesztési céljait, közép (5 évre) - és rövidtávra célkitűzéseit és feladatait.

4 Küldetésünk

Az MFKB konzultációs, javaslattevő, véleményező és tanácsadó megyei testület, melynek hatásköre kiterjed minden olyan szakképzéssel kapcsolatos kérdésre, amely befolyásolja a megyei szakképzés fejlesztésének elősegítését.

Az MFKB megalakulása óta aktív szerepet vállal a helyi gazdaság fejlesztésében, a munkaerő-piaci szereplők közötti párbeszéd elősegítésében.

A gazdasági tevékenységet végzők érdekeinek érvényesítése mellett kiemelt szerepet tulajdonítunk a megyében zajló szak- és felnőttképzés támogatásának.

Az MFKB elkötelezett a szak- és felnőttképzés folyamatos fejlődésének, társadalmi presztízsének elősegítésében, ezért hangsúlyosan támogatja az iskolai rendszerű - és a felnőttképzés kapcsolatának erősítését.

A szak- és felnőttképzéssel kapcsolatos fejlesztési feladataink ellátása során együttműködünk a szakképzésben érintett országos, regionális és megyei szervezetekkel.

Fontosnak tartjuk, hogy döntéseink tényekre alapuljanak, ezért olyan információs rendszert működtetünk, amely naprakész adatokat biztosít a munkaerő-piac helyzetéről, a szak- és felnőttképzésben érintett szolgáltató és munkaadói szervezetek igényeiről.

Feladatainkat szakmailag felkészült és elkötelezett munkatársakkal látjuk el, akik számára célzott továbbképzéseket szervezünk szakmai fejlődésük elősegítése érdekében.

Minőségirányítási rendszerünk folyamataink szabályozásával hatékony működést biztosít, és egyben átláthatóvá teszi tevékenységeinket a partnereink számára.

5 Jövőképünk

A megyei szak- és felnőttképzés tervezésének legfontosabb koordinációs testülete az MFKB, amely feladatainak ellátása során együttműködik a szakképzésben érintett országos, regionális és megyei szervezetekkel. Az MFKB a megyei szak- és felnőttképzés rendszerének megújítása és fejlesztése érdekében olyan szakmai döntés-előkészítő rendszert működtet, amely biztosítja a munkaadók és a szak- és felnőttképzési intézmények fenntartóinak, valamint a szakmai és érdekképviseleti szervezetek képviselőinek bevonását a megyei szakképzési stratégia céljainak megvalósításába.

A megyei szak- és felnőttképzési rendszer irányításában szerepet vállaló vezetők kompetenciáinak fejlesztése mellett a pedagógusok és a gyakorlati oktatók rendszeres továbbképzése hozzájárul a feladatok magas színvonalú ellátásához.

A megyei szak- és felnőttképzés egységes adatbázison alapuló tervezése biztosítja a munkaerő-piaci igényeknek és a helyi sajátosságoknak megfelelő fejlesztések megvalósulását. Célunk a megyei sajátosságokat figyelembevevő, szakmailag és földrajzilag is összehangolt kínálatot, valamint széleskörű szakmai képzést nyújtó, megyei szinten koordinált és irányított szakképzési intézményrendszer kialakítása.

A duális szakképzési rendszerben a gyakorlati képzések területén egymással együttműködve hangsúlyos szerepet vállalnak a megye kis- és középvállalkozásai. A mesterképzések összehangolt támogatása elősegíti a magas színvonalú gyakorlati képzések megvalósítását.

A rugalmas szakképzési és felnőttképzési rendszer garantálja, hogy a tanulók és a munkavállalók egyéni képességeiknek megfelelő szakmát válasszanak, illetve szakmában dolgozhassanak. Ezt támogatja az egységes pályaorientációs, pályaválasztási és pályakövetési rendszer.

Az egész életen át tartó tanulás támogatásának jegyében, a tanulók személyes és szakmai kompetenciáinak fejlesztésére összpontosítva a helyi szakképzés-irányítás együttműködik az alapfokú oktatással, felzárkóztató és tehetséggondozó programokat működtet. Ez utóbbiak hozzájárulnak az esélyegyenlőség biztosításához, mellyel kapcsolatban számos további program áll rendelkezésre az érintettek számára.

6 Helyzetelemzés

6.1 A munkaerő-piaci helyzet bemutatása¹

6.1.1 Demográfiai alapadatok

A megye lakónépessége 2012. január 1-jén 522 ezer fő volt, 0,5 százalékkal kevesebb az egy évvel korábinál. Az index rosszabb az országos átlagénál (0,2 százalékponttal). Bács-Kiskun megye munkavállaló korú népessége 2013. év augusztus 20-án 350 651 fő, a nyilvántartott munkanélküliek aránya pedig 28 386, a munkavállaló korú népesség 8,1%-a. A relatív mutatónak az országos relatív mutatóhoz viszonyított aránya 1,09.

6.1.2 Munkanélküliség és álláskeresők

Bács-Kiskun megyében 2013 augusztusában mind az előző hónaphoz képest, mind egy év távlatában **csökkent a nyilvántartott álláskeresők száma**, amely 2008 óta nem volt ilyen alacsony szinten. A zárónapon 28360 fő nyilvántartott álláskereső szerepelt a regiszterben, az egy hónappal korábbi állapothoz képest 561 fővel (1,9%-kal), az egy évvel ezelőtti helyzethez viszonyítva 1427 fővel (4,8%-kal) kevesebb. Térségenként tekintve a múlt hónaphoz képest a megye valamennyi járásában csökkent a munka nélkül lévők száma (0,1-4,8% közötti mértékben).²

Az év nyolcadik hónapjában a nyilvántartott álláskeresők aránya (a gazdaságilag aktív népesség százalékában) **12,4%** volt a megyében. Ez az előző havi aránynál 0,2%-ponttal alacsonyabb, az egy évvel korábinál pedig 0,6%-ponttal. A nyilvántartott álláskeresők aránya augusztusban Jánoshalma (23,7%), Bácsalmás (16,9%), valamint Kiskunmajsa (15,2%) járásban volt a legmagasabb a megyében. A munkanélküliség mértéke legalacsonyabb Kiskunfélegyháza (9,4%), Kecskemét (9,9%), valamint Tiszakécske (10,4%) térségében volt.³

A nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma augusztusban az előző havinál mindössze egy fővel kevesebb, az egy évvel korábinál pedig 34 fővel (0,8%-kal) több. Létszámuk a zárónapon 4498 fő. Arányuk a nyilvántartott álláskeresők körében 15,9%-os, júliusban 15,6%-os, tavaly ilyenkor 15%-os volt. A nyilvántartott nem pályakezdő álláskeresők létszámában (23862 fő) egy hónap alatt 2,3%-os (560 fős), egy év alatt 5,8%-os (1461 fős) mérséklődés következett be.⁴

-
1	Forrás: Munkaerő-piaci helyzetkép	Bács-Kiskun megyében, 2013. augusztus,	Bács-Kiskun Megyei
	Kormányhivatal Munkaügyi Központja		
2	Forrás: Munkaerő-piaci helyzetkép	Bács-Kiskun megyében, 2013. augusztus,	Bács-Kiskun Megyei
	Kormányhivatal Munkaügyi Központja		
3	Forrás: Munkaerő-piaci helyzetkép	Bács-Kiskun megyében, 2013. augusztus,	Bács-Kiskun Megyei
	Kormányhivatal Munkaügyi Központja		
4	Forrás: Munkaerő-piaci helyzetkép	Bács-Kiskun megyében, 2013. augusztus,	Bács-Kiskun Megyei
	Kormányhivatal Munkaügyi Központja		

6.1.3 A bejelentett munkanélküliek foglalkozási struktúrája⁵

Foglalkozások	Regisztrált munkanélküli (fő)	Arány az összes álláskeresőhöz (%)
9239 Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	7013	24,7%
5113 Bolti eladó	2304	8,1%
4112 Általános irodai adminisztrátor	1480	5,2%
9112 Intézményi takarító és kiegészítő	771	2,7%
8417 Tehergépkocsi- vezető, kamionsofőr	538	1,9%
5132 Pincér	449	1,6%
9119 Egyéb takarító és kiegészítő	441	1,6%
7321 Lakatos	440	1,6%
9236 Konyhai kiegészítő	437	1,5%
5254 Vagyonőr, testőr	418	1,5%
9231 Portás, telepőr, egyszerű őr	395	1,4%
7535 Festő és mázoló	376	1,3%
9223 Rakodómunkás	345	1,2%
7511 Kőműves	343	1,2%
8211 Mechanikaigép-összeszerelő	308	1,1%
9329 Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	281	1,0%
5211 Fodrász	258	0,9%
4190 Egyéb, máshova nem sorolható irodai, ügyviteli foglalkozású	244	0,9%
7223 Bútorasztalos	243	0,9%
9331 Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	242	0,9%
7211 Szabásminta-készítő	237	0,8%
3513 Szociális gondozó, szakgondozó	232	0,8%
5134 Szakács	218	0,8%
7111 Húsfeldolgozó	204	0,7%
7212 Szabó, varró	200	0,7%
5111 Kereskedő	195	0,7%
9310 Egyszerű ipari foglalkozású	187	0,7%
6115 Dísznövény-, virág- és faiskolai kertész, csemetenevelő	183	0,6%
8425 Targoncavezető	183	0,6%
7114 Pék, édesiparitermék-gyártó	182	0,6%

1. táblázat⁶

A felsorolt foglalkozások közül 20 szerepel a megyében bejelentett 30 leggyakoribb állás táblájában is (lásd 3. táblázat). Az adatok szerint a megyei meghirdetett állások és a megfelelő végzettségű munkanélküliek számának aránya a **7212 Szabó, varró (25,00%)**, a **7114 Pék, édesiparitermék-gyártó (23,63%)**, és az **9310 Egyszerű ipari foglalkozású (20,86%)** foglalkozások esetében a legkedvezőbb, míg a **5132 Pincér(2,45%)**, az **4112 Általános irodai adminisztrátor (2,43%)** és a **5113 Bolti eladó (1,82%)** zárják a sort. A harminc leggyakoribb bejelentett álláskereső foglalkozás esetében tehát a legjobb esetben is négyszeres a túlkínálat a bejelentett álláshelyekhez képest.

⁵ A harminc leggyakoribb foglalkozás, 2013 augusztus

⁶ Forrás: Munkaerő-piaci helyzetkép Bács-Kiskun megyében, 2013. augusztus, Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja

6.1.4 A bejelentett pályakezdő munkanélküliek foglalkozási struktúrája⁷

Foglalkozások	Regisztrált munkanélküli (fő)	Arány az összes pályakezdő álláskeresőhöz (%)
9239 Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	1007	22,4%
4112 Általános irodai adminisztrátor	426	9,5%
5113 Bolti eladó	302	6,7%
7321 Lakatos	101	2,2%
5211 Fodrász	94	2,1%
5132 Pincér	87	1,9%
7535 Festő és mázó	62	1,4%
9119 Egyéb takarító és kiegészítő	61	1,4%
3611 Pénzügyi ügyintéző (a pénzügyintézői ügyintéző kivételével)	60	1,3%
5134 Szakács	59	1,3%
9329 Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	57	1,3%
7323 Forgácsoló	55	1,2%
7223 Bútorasztalos	54	1,2%
3623 Anyaggazdálkodó, felvásárló	53	1,2%
7511 Kőműves	52	1,2%
8211 Mechanikaigép-összeszerelő	44	1,0%
4190 Egyéb, máshova nem sorolható irodai, ügyviteli foglalkozású	42	0,9%
5133 Pultos	41	0,9%
9331 Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	39	0,9%
7534 Burkoló	37	0,8%
9236 Konyhai kiegészítő	36	0,8%
5111 Kereskedő	35	0,8%
7325 Hegesztő, lángvágó	35	0,8%
5135 Cukrász	32	0,7%
2432 Csecsemő- és kisgyermeknevelő, óvodapedagógus	31	0,7%
2152 Rendszergazda	30	0,7%
3332 Fizioterápiás asszisztens, masszőr	30	0,7%
6115 Dísznövény-, virág- és faiskolai kertész, csemetenevelő	30	0,7%
5212 Kozmetikus	29	0,6%
5221 Gyermekfelügyelő, dajka	28	0,6%

2. táblázat⁸

Észrevehető, hogy a pályakezdő munkanélküliek körében gyakori foglalkozások közül 12 nem szerepel a megye 30 leggyakoribb munkanélküli foglalkozása között, így ezek jellemzően pályakezdő munkanélküli foglalkozásoknak tekinthetők. Ezek közül egy esetben (**7325 Hegesztő, lángvágó**) feltételezhető átmeneti állapot, mert a foglalkozás bejelentett munkanélküli pályakezdőinek számával majdnem megegyező számban szerepelnek betöltetlen állások a megyében (35 vs. 32).

⁷ A harminc leggyakoribb foglalkozás

⁸ Forrás: Munkaerő-piaci helyzetkép Bács-Kiskun megyében, 2013. augusztus, Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja

6.1.5 A megyében nyilvántartott bejelentett és betöltetlen állások⁹

Állások	db	Arány az összes bejelentett álláshoz (%)
9239 Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	251	17,1%
9211 Szemétygyűjtő, utcaseprő	108	7,4%
9332 Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati	77	5,3%
9321 Kubikos	64	4,4%
7212 Szabó, varró	50	3,4%
9 Egyéb takarító és kisegítő	50	3,4%
9112 Intézményi takarító és kisegítő	48	3,3%
7114 Pék, édesiparitermék-gyártó	43	2,9%
5113 Bolti eladó	42	2,9%
9233 Hivatalsegéd, kézbesítő	41	2,8%
9310 Egyszerű ipari foglalkozású	39	2,7%
4112 Általános irodai adminisztrátor	36	2,5%
4190 Egyéb, máshova nem sorolható irodai,	36	2,5%
8417 Tehergépkocsi-vezető, kamionsofőr	36	2,5%
7325 Hegesztő, lángvágó	32	2,2%
7511 Kőműves	22	1,5%
9223 Rakodómunkás	22	1,5%
3513 Szociális gondozó, szakgondozó	21	1,4%
7111 Húsfeldolgozó	21	1,4%
9225 Kézi csomagoló	21	1,4%
7321 Lakatos	20	1,4%
7513 Ács	20	1,4%
5222 Segédápoló, műtősségéd	19	1,3%
7535 Festő és mázó	15	1,0%
9236 Konyhai kisegítő	14	1,0%
5134 Szakács	13	0,9%
5132 Pincér	11	0,8%
6212 Fakitermelő (favágó)	11	0,8%
8425 Targoncavezető	11	0,8%
7524 Épületvillamossági szerelő, villanyszerelő	10	0,7%

3. táblázat¹⁰

A megye igazi hiányszakmái azok, amelyek nem fordulnak elő sem a 30 leggyakoribb munkanélküli foglalkozás, sem a munkanélküli pályakezdők 30 leggyakoribb foglalkozása között. Ezek közé tartoznak a **9211 Szemétygyűjtő, utcaseprő (108 állás a megyében)**, az **9332 Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású (77 állás)**, a **9321 Kubikos (64 állás)**, a **9233 Hivatalsegéd, kézbesítő (41 állás)**, a **9225 Kézi csomagoló (21 állás)**. Azonban amint látjuk, ezek a foglalkozások nem kulcsfontosságúak, nem magas szakképzettségi szintet igénylő szakképesítések a megyei szakképzési stratégia alakítása szempontjából.

9 A harminc leggyakoribb állás

10 Forrás: Munkaerő-piaci helyzetkép Bács-Kiskun megyében, 2013. augusztus, Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja

A megyében bejelentett betöltetlen állások az alábbi módon oszlanak meg a gazdasági ágak között:

	Gazdasági ág	db
A	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	64
B	Bányászat, kőfejtés	2
C	Feldolgozóipar	274
D	Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	2
E	Vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés	1
F	Építőipar	75
G	Kereskedelem, gépjárműjavítás	153
H	Szállítás, raktározás	35
I	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	36
J	Információ, kommunikáció	4
K	Pénzügyi, biztosítási tevékenység	2
L	Ingatlanügyletek	7
M	Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	28
N	Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	28
O	Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	510
P	Oktatás	51
Q	Humán-egészségügyi, szociális ellátás	149
R	Művészet, szórakoztatás, szabad idő	27
S	Egyéb szolgáltatás	17
T,U	Egyéb tevékenység, kitöltetlen	1
	Összesen	1466

4. táblázat¹¹

11 Forrás: Munkaerő-piaci helyzetkép Bács-Kiskun megyében, 2013. augusztus, Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja

6.1.6 A megyében alkalmazásban állók

A megyében alkalmazásban állók gazdasági ágak szerinti összetétele az alábbi:¹²

	Fizikai foglalkozású	Szellemi foglalkozású	Összesen	Ebből: teljes munkaidős	Fizikai foglalkozású	Szellemi foglalkozású	Összesen	Ebből: teljes munkaidős
	fő				előző év azonos időszaka = 100,0			
Gazdasági ág								
A Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	5015	1353	6368	5295	96,8	103,4	98,1	97,7
B Bányászat, kőfejtés	44	17	61	50	95,7	70,8	87,1	76,9
C Feldolgozóipar	27453	7654	35107	31870	103	103	103	103,2
D Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	103	60	163	158	85,1	90,9	87,2	94
B+C+D Ipar, víz- és hulladékgazdálkodás nélkül	27600	7730	35331	32078	102,9	102,8	102,9	103,1
E Vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyződésmesmentesítés	1498	518	2016	1860	106,4	108,1	106,8	107,5
B+C+D+E Ipar	29098	8248	37346	33938	103,1	103,1	103,1	103,3
F Építőipar	3652	1328	4980	4335	91,7	108,5	95,6	94,7
G Kereskedelem, gépjárműjavítás	9067	4493	13559	11113	106,2	96,5	102,8	101,6
H Szállítás, raktározás	3432	860	4291	3892	103	100,2	102,4	101,6
I Szálláshely- szolgáltatás, vendéglátás	2246	421	2668	1790	93	85,6	91,8	88,2
J Információ, kommunikáció	147	493	641	576	133,6	99,6	106	106,7
K Pénzügyi, biztosítási tevékenység	66	785	851	767	94,3	90,5	90,9	93,7
L Ingatlanügyletek	448	264	712	565	121,1	63,6	90,6	87,5
M Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	528	1006	1534	1260	98,7	113,3	107,9	104,4
N Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	1666	379	2045	1385	99,7	97,4	99,2	101,9
O Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	3821	5355	9176	9017	95,4	100,2	98,1	98,7
P Oktatás	1956	8518	10474	9504	87,1	94,1	92,7	92,9
Q Humán-egészségügyi, szociális ellátás	4980	6607	11587	9975	98,7	100	99,5	104,9
R Művészet, szórakoztatás, szabad idő	410	736	1146	1008	96,2	96,3	96,3	96,9
S Egyéb szolgáltatás	401	206	607	484	97,3	84,8	92,7	93,4
A-S Összesen	66933	41050	107984	94901	100,6	98,7	99,8	100,3
Ebből:								
versenyszféra	55349	19971	75319	65094	101,7	99,6	101,2	101
költségvetési szféra	10801	19974	30774	28266	96	99	97,9	99,8

5. táblázat¹³

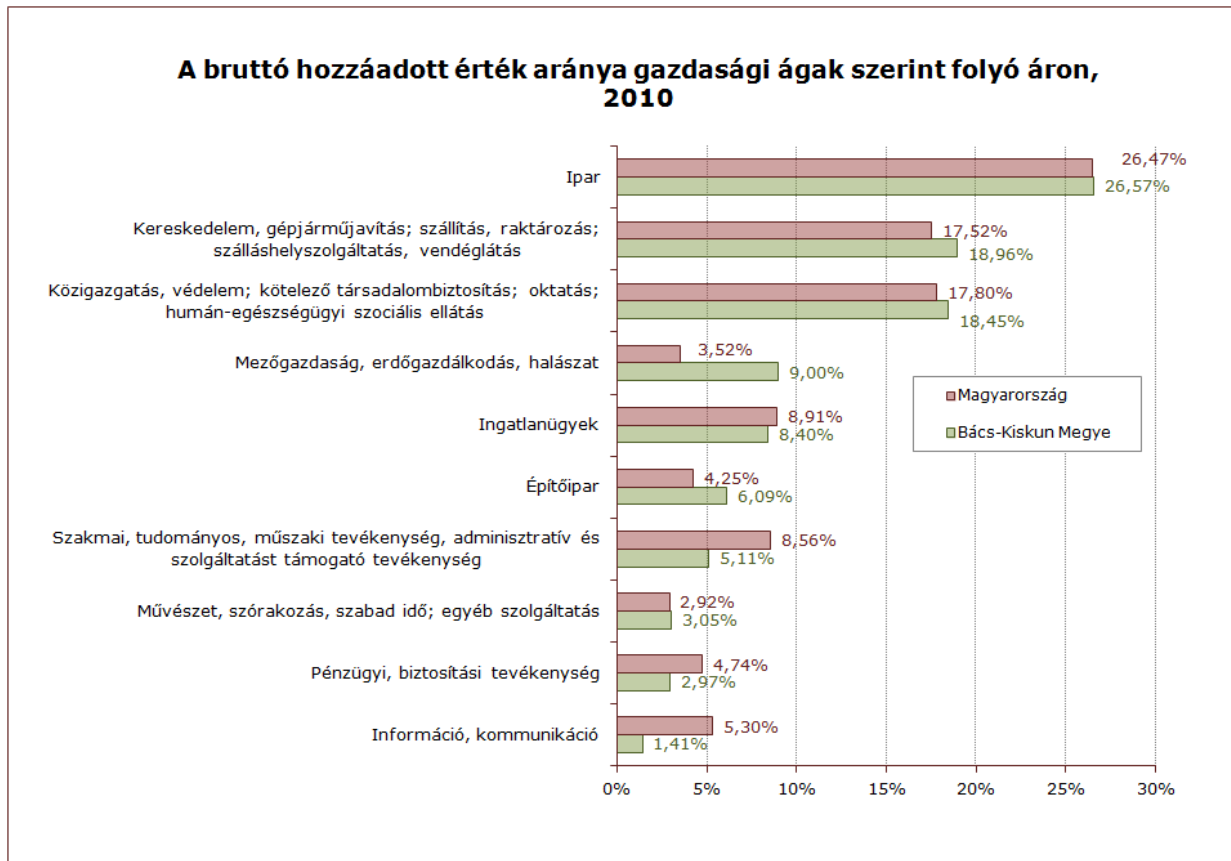
Amint az várható volt, az ipari alkalmazottak száma 3,1%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest (A kecskeméti Mercedes gyárban 2012. március 29-től kezdődően gyártanak személygépkocsikat). Ugyanezen összehasonlításban az alkalmazottak száma 0,6%-al nőtt. A növekedés a versenyszférát érintette, a költségvetési szférában 4%-kal csökkent az alkalmazottak száma.

12 Forrás: Statisztikai tájékoztató – Bács-Kiskun megye, 2013/2. A 4 főnél többet foglalkoztató vállalkozások, létszámhatártól függetlenül a költségvetési szervek és a kijelölt nonprofit szervezetek székhely szerinti adatai

13 Forrás: Statisztikai tájékoztató Bács-Kiskun megye, 2013/2, Központi Statisztikai Hivatal, 2013 szeptember, <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/megy/132/bacs132.pdf>

6.1.7 Bács-Kiskun Megye gazdasági mutatói gazdasági áganként

Az egyes gazdasági ágak aránya a megye gazdaságának bruttó hozzáadott értéktermeléséhez az alábbiak szerint alakult (összehasonlítva az azonos időszak országos adataival):

1. ábra

Míg a meghatározó gazdasági ágazatok közül egyedül a mezőgazdaság esetében tapasztalható szignifikáns eltérés az országos átlag és a Megye bruttó hozzáadott értéktermelése között (Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat), addig a kisebb súllyal szereplő ágazatok esetében szinte kivétel nélkül arányaiban kevesebbet teljesít Bács-Kiskun Megye gazdasága.

6.2 A szakképzés helyzete

6.2.1 A megyei szakképzés jellemzői

6.2.1.1 A szakképzésbe belépők várható száma

A Magyarország Kormánya által megjelentetett Statisztikai Tájékoztató Oktatási Évkönyv 2011/2012 adatai alapján Bács-Kiskun megyében a nappali rendszerben általános iskolában tanuló száma:

1990/1991-es tanévben 61911,
2000/2001-es tanévben 54100,
2005/2006-os tanévben 47862,
2010/2011-es tanévben 40387,
2011/2012-es tanévben 39960 fő.

A megye 15-74 éves népessége egy év alatt 0,8%-kal apadt, a munkavállaló korú népesség 1,3%-kal lett kevesebb. Országosan a 15-74 éves népesség fogyása 0,3%-os, a munkavállaló korúaké 1,2%-os.

A demográfiai értékek és az elmúlt 5 év szakközépiskolai/szakiskolai beiskolázási adatai alapján a szakképzésbe belépő 8 évfolyamosok száma az alábbiak szerint prognosztizálható:

intézménytípus	tényadatok					becsült adatok				
	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2013/2014	2015/2016	2015/2016	2017/2018
szakiskola	2154	2204	1535	1445	1402	1637	1716	1747	1770	1577
szakközépiskola	2787	2684	2223	2035	1847	1847	1847	1847	1847	1847
összesen	4941	4888	3758	3480	3249	3484	3563	3594	3617	3424

6. táblázat¹⁴

A demográfiai adatokból látható, hogy **a középfokú oktatásba kevesebben fognak** megjelenni a következő öt évben, a prognosztizált adatok a szakközépiskolai tanulólétszám szinten tartásával, míg a szakiskolai létszámok növekedésével számolnak. Összességében ez **az általános képzés (gimnázium) arányának csökkenését jelenti** a szakképzés részarányának növekedése mellett. Ez a tendencia megfelel a Széll Kálmán Tervben megfogalmazott alapelvnek és a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara által megfogalmazott stratégiai célkitűzésnek.

14 Forrás: Feladatellátási, intézményhálózat-működtetési és köznevelés-fejlesztési terv, Bács-Kiskun Megye, 2013-2018. Készítette az Oktatási Hivatala a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal közreműködésével, jóváhagyta Balog Zoltán, Emberi Erőforrások Minisztere

6.2.1.2 Szakképzési centrumok bemutatása

Összesen 4 térségi integrált szakképző központ (TISZK) jött létre a megyében, kettő kecskeméti, egy kalocsai és jánoshalmi központtal, három gazdasági társaságként, egy a Vidékfejlesztési Minisztérium fenntartásában.

TISZK	Intézmények száma	Székhely	Fenntartási kötelezettség	Tanulólétszám (megyei)
Kecskeméti TISZK Térségi Integrált Szakképző Központ Nonprofit K.K. Kft.	8	6000 Kecskemét Szolnoki út 31.	2017	5708 fő
Bács-Szakma Non-profit Kiemelkedően Közhasznú Zrt.	22	6000 Kecskemét Deák Ferenc tér 3	2016	9436 fő
Dél-alföldi Regionális Szakképzés-szervezési Nonprofit Z. M. Kiemelkedően Közhasznú Zrt	10	6300 Kalocsa, Bányai út 2.	-	544 fő
VM Kelet - Magyarországi Agrár-szakképző Központ, Mezőgazdasági Szakképző Iskola	6	6440 Jánoshalma, Béke tér 13.	-	367 fő

7. táblázat

A Dél-alföldi Regionális Szakképzés-szervezési Nonprofit Z. M. Kiemelkedően Közhasznú Zrt magán fenntartású intézményeket tömörít, működése régiós kiterjedésű. A VM Kelet - Magyarországi Agrár-szakképző Központ, Mezőgazdasági Szakképző Iskola 6 intézménye közül csak a székhely intézmény van Bács-Kiskun megyében. A megye szakképzési szerkezetét a jövőben befolyásoló tényező az Vidékfejlesztési Minisztérium (továbbiakban VM) által átvett intézmények (Baja, Kiskunfélegyháza), illetve az agrárágazathoz tartozó szakképesítésekben képzést folytató nem VM-es intézmények képzési profiljainak változása. Szakmailag mindkét területen indokolt a szakmai profilok egységesítése.

Bács-Kiskun Megye szakképzési központjainak kialakításánál, a helyzetelemzésben szereplő **TISZK-ek közül kettő játszik meghatározó szerepet.** Kecskeméti TISZK Térségi Integrált Szakképző Központ Nonprofit K.K. Kft.(röviden KETISZK) és Bács-Szakma Non-profit Kiemelkedően Közhasznú Zrt. (röviden: BÁCS-SZAKMA). Ezen két TISZK-nek vannak állami fenntartású tagintézményei, valamint mind a két TISZK Uniós projektjeinek még tart a fenntartási kötelezettsége. A KETISZK állami fenntartású intézményeinek tanulószáma 5708 fő a BÁCS-SZAKMA állami fenntartású intézményeinek 9346 fő, így mindkét TISZK bázisán 1-1 szakképzési központ hozható létre.¹⁵

6.2.1.3 A megyei középiskolák kibocsátása iskolatípus szerint

A Bács-Kiskun megyei középiskolákban 2012-ben 7638 diák fejezte be nappali középfokú tanulmányait. Legtöbben – a végzősök több mint háromtizede – szakközépiskolában, közel háromtizede szakiskolában, egyötödöt meghaladóan gimnáziumban végzett. To-

¹⁵ Forrás: Feladatellátási, intézményhálózat-működtetési és köznevelés-fejlesztési terv, Bács-Kiskun Megye, 2013-2018. Készítette az Oktatási Hivatal a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal közreműködésével, jóváhagyta Balog Zoltán, Emberi Erőforrások Minisztere

vábbi nyolc és fél százaléka érettségit követő szakképzésben, négy százaléka technikai és három százaléka akkreditált felsőfokú szakképzésben, kettő százalékon túl a speciális szakiskolai képzésben részesült.¹⁶

Az alábbi táblázat a középiskolák vezetőinek becsült adataival egészíti ki a megyei végzős középiskolások intézménytípus szerinti alapadatait.

A **becslések szerint a kibocsátott tanulók 56,6%-a továbbtanul**, alig egynegyede helyezkedik majd el, közel egyötöde pedig nyilvántartott álláskeresővé válik.

Az egy évvel korábbi felmérés eredményeihez képest Bács-Kiskun megye átlagában nyolc százalékponttal csökken a továbbtanulók részesedése, öt százalékponttal emelkedett az elhelyezkedők aránya.¹⁷

Iskolatípus	A végzett diákok	Ebből:		
		Továbbtanul	Elhelyezkedik	Álláskeresővé válik
<i>Száma, fő</i>				
Speciális szakiskolai képzés összesen	169	57	28	84
Szakiskolai képzés összesen (a spec. szakiskola nélkül)	2204	416	1048	740
Érettségit adó képzés - szakközépiskolában összesen (szakmunkások szakközépiskolája is)	2350	1954	204	192
Érettségit adó képzés - gimnáziumban összesen	1719	1534	83	102
Érettségit követő szakképzés összesen (a technikai képzés nélkül)	649	187	252	210
Technikai képzés összesen	302	82	103	117
Iskolarendszerű akkreditált felsőfokú szakképzés összesen	245	93	103	49
Összesen	7638	4323	1821	1494

8. táblázat

Bács-Kiskun Megyében a 2012-ben végzett tanulók arányai¹⁸ az országos tendenciákkal szemben kívánatos arányt mutatnak az országos megközelítőleg 22%-os aránnyal szemben a szakiskolában végzettek száma 34,2%, a szakközépiskolában végzettek aránya az országos átlag körüli és a gimnáziumokban végzettek 26,7%-os aránya az országos¹⁹ átlagnál lényegesen alacsonyabb. Mindez megfelel a Széll Kálmán Tervben megfogalmazott középfokú oktatás távlati célkitűzésének.

16 Forrás: Középiskolai tanulmányaikat bács-kiskun megyében 2012-ben befejezők várható megjelenése a munkaerőpiacon, Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, 2012

17 Forrás: Középiskolai tanulmányaikat Bács-kiskun megyében 2012-ben befejezők várható megjelenése a munkaerőpiacon, Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, 2012

18 Forrás: Középiskolai tanulmányaikat Bács-kiskun megyében 2012-ben befejezők várható megjelenése a munkaerőpiacon, Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, 2012

19 Forrás: Statisztikai Tájékoztató Évkönyv 2011/12. Emberi Erőforrások Minisztériuma 147-150. p.

2012-ben középfokú intézményben nappali tagozaton végzettek Bács-Kiskun Megyében		
Iskolatípus	fő	az összes %-ában
Speciális szakiskolában	169	2,62%
Szakiskolai képzésben	2204	34,21%
Szakközépiskolában végzettek	2350	36,48%
Gimnáziumban végzettek	1719	26,68%
összesen:	6442	100,00%

9. táblázat

2012-ben középfokú intézményben nappali tagozaton végzettek országos adat		
Iskolatípus	fő	az összes %-ában
Speciális szakiskolában	1330	1,33%
Szakiskolai képzésben	22482	22,43%
Szakközépiskolában végzettek	37273	37,18%
Gimnáziumban végzettek	39168	39,07%
összesen:	100253	100,00%

10. táblázat

6.2.1.4 A középfokú tanulmányaikat befejezők területi jellemzői

A középiskolák területi elhelyezkedéséből adódóan **a legtöbb diák Kecskemét** (több mint egyharmada), **Baja** (egyötöde), Kiskunfélegyháza (14%-a), Kiskunhalas (11%-a), Kalocsa (6,7%) és Kiskőrös (öt százaléka) középiskoláiban végzett. Legnagyobb arányban – a relatíve kedvezőtlenebb munkaerő-piaci helyzetű térségekben – a kiskunmajsai (92,8%-a) és a bácsalmási (84,3%) végzősök választják a továbbtanulást. Legnagyobb arányban a tiszakécskei (61,3%-a), a dunavecsei (egyharmada) és a kiskunhalasi (háromtizede) középiskolákból kikerülők szeretnének munkát vállalni. Leginkább a – csekély létszámú - keceli (78%-a), a solti (fele) és a dunavecsei (kétötöde) középiskolák tanárai nyilatkoztak úgy, hogy a végzős hallgatóik nagy valószínűséggel álláskeresővé válhatnak.²⁰

település	iskolák száma	végzett diákok	ebből		
			továbbtanul	elhelyezkedik	álláskeresővé válik
Bácsalmás	1	70	59	6	5
Baja	9	1503	883	342	278
Dunavecse	2	15	4	5	6
Jánoshalma	2	128	78	24	26
Kalocsa	5	509	260	139	110
Kecel	1	9		2	7
Kecskemét	21	2676	1573	568	535
Kiskőrös	2	400	228	90	82
Kiskunfélegyháza	6	1072	564	263	245
Kiskunhalas	4	865	480	265	120
Kiskunmajsa	1	83	77	4	2
Kunszentmiklós	3	157	77	26	54
Solt	1	14	4	3	7
Tiszakécske	2	137	36	84	17
összesen	60	7638	4323	1821	1494

11. táblázat

20 Forrás: Középiskolai tanulmányaikat Bács-Kiskun megyében 2012-ben befejezők várható megjelenése a munkaerőpiacon, Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, 2012

6.2.1.5 A szakképzettséggel végzős diákok számának megoszlása főbb szakirányok szerint

A jelenlegi jogszabályok alapján a középiskolák közül a szakközépiskolák alapozó évfolyamai és az érettségit adó gimnáziumok nem végeznek szakmai képzést. Az idei – középiskolák kibocsátási – felmérés adatainak ismeretében 2012-ben a megye középiskoláiban végzett 7638 tanulónak közel fele (46,7%-a: 3569 fő) részesült szakképzésben. A 2011-es felméréshez képest számuk jelentősen, 28,9%-kal nőtt, arányuk hat százalékponttal magasabb. Mindez mutatja az elmúlt években megtett iskolaszervezési döntések eredményességét, amely a szakképzés arányának növelését célozta meg.

A Bács-Kiskun megyei szakképző intézményekben tanulók összetétele 2013 első félévében az alábbiak szerint oszlott meg szakmacsoportonként:

Szakmacsoport	Tanulói létszám (fő)	Arány az összeshez
Egészségügy	504	5,18%
Egyéb szolgáltatások	340	3,49%
Elektrotechnika-elektronika	240	2,47%
Élelmiszeripar	282	2,90%
Építészet	820	8,42%
Faipar	326	3,35%
Gépészet	1246	12,80%
Informatika (szoftver)	419	4,30%
Kereskedelem-marketing, üzleti adminisztráció	1056	10,85%
Könnyűipar	212	2,18%
Környezetvédelem-vízgazdálkodás	35	0,36%
Közgazdaság	481	4,94%
Közlekedés	646	6,64%
Mezőgazdaság	599	6,15%
Művészet, közművelődés, kommunikáció	397	4,08%
Nyomdaipar	61	0,63%
Oktatás	132	1,36%
Szociális szolgáltatások	319	3,28%
Ügyvitel	466	4,79%
Vegyipar	10	0,10%
Vendéglátás-idegenforgalom	1144	11,75%
Összesen:	9735	100,00%

12. táblázat²¹

²¹ Megrendelő által közölt adatok alapján

A fenti létszámból a végzős diákok létszáma az alábbi:

Sorcímkek	Tanulók létszáma (fő)	Arány az összeshez
Egészségügy	190	4,33%
Egyéb szolgáltatások	143	3,26%
Elektrotechnika-elektronika	154	3,51%
Élelmiszeripar	113	2,58%
Építészet	351	8,00%
Faipar	190	4,33%
Gépészet	613	13,98%
Informatika (szoftver)	246	5,61%
Kereskedelem-marketing, üzleti adminisztráció	368	8,39%
Könnyűipar	125	2,85%
Környezetvédelem-vízgazdálkodás	19	0,43%
Közgazdaság	214	4,88%
Közlekedés	332	7,57%
Mezőgazdaság	259	5,91%
Művészet, közművelődés, kommunikáció	136	3,10%
Nyomdaipar	42	0,96%
Oktatás	59	1,35%
Szociális szolgáltatások	197	4,49%
Ügyvitel	179	4,08%
Vendéglátás-idegenforgalom	456	10,40%
Összesen	4386	100,00%

13. táblázat²²

A képzésben résztvevők és végzettek adataiból látható, hogy **a gépészet szakmacsoportban legmagasabb kibocsájtott tanulók száma**, azonban **ez az arány elmarad az ágazat foglalkoztatási és GDP arányától**. A kereskedelem, marketing, üzleti adminisztráció és vendéglátás szakmacsoportokban tanuló és végzett tanulók aránya megfelel a GDP és foglalkoztatási arányoknak. A mezőgazdasági szakmacsoportban folyó képzés arányai az országos átlagnál magasabbak, de a megye gazdasági szerkezetének megfelelő, ebben az esetben a csoportok képzési létszáma alacsony és a képzés elaprózott. A képzési helyek racionalizálása a Vidékfejlesztési Minisztérium intézményátvételével oldható meg. Az építőipar területén a képzési arányok magasabbak a gazdasági mutatóknál, azonban magas a betöltetlen álláshely szám ebben az ágazatban, ezért a jelenleg képzési arány szinten tartása és hiány-szakképesítések támogatása továbbra is szükséges.

²² Megrendelő által közölt adatok alapján

6.2.1.6 A tanulószerveződések

2013-első felében Bács-Kiskun megyében a tanulószerveződések száma szakmánként az alábbiak szerint alakult:

Szakképesítés	Szerződések száma	Arány
Szakács	201	10,66%
Élelmiszer- és vegyiáru-eladó	187	9,92%
Pincér	151	8,01%
Cukrász	96	5,09%
Fodrász	89	4,72%
Szerkezetlakatos	88	4,67%
Kőműves	85	4,51%
Gépi forgácsoló	80	4,24%
Pék-cukrász	53	2,81%
Ruházati eladó	49	2,60%
Karosszérialakatos	48	2,55%
Villanyszerelő	43	2,28%
Gépgyártástechnológiai technikus	42	2,23%
Pék	42	2,23%
Festő,díszítő, mázoló és tapétázó	40	2,12%
Műszakicikk eladó	38	2,02%
Hegesztő	37	1,96%
Kereskedő	37	1,96%
Lótartó- és tenyésztő	36	1,91%
Szerszámkészítő	35	1,86%
Gépjármű- mechatronikus	33	1,75%
Mechatronikus-karbantartó	30	1,59%
Kozmetikus	28	1,49%
Sütő- és cukrászipari technikus	27	1,43%
Finommechanikai műszerész	25	1,33%
Jármúkarosszéria előkészítő, felületbevonó	25	1,33%
Burkoló	23	1,22%
Bútorasztalos	20	1,06%
Ács, állványozó	19	1,01%
Fogtechnikus	16	0,85%
Logisztikai ügyintéző	13	0,69%
Vendéglős	13	0,69%
Autószerelő	12	0,64%
Lovász	11	0,58%
Asztalos	9	0,48%
Női szabó	9	0,48%
Bútor- és lakástextil-eladó	8	0,42%
Autóelektronikai műszerész	7	0,37%
Motorkerékpár-szerelő	7	0,37%
Panziós, falusi vendéglátó	7	0,37%
Bőrtárgykészítő	6	0,32%
Járműfényező	6	0,32%
Lemezlakatos	6	0,32%
Szociális gondozó és ápoló	6	0,32%
Mezőgazdasági gépésztechnikus	6	0,32%
Textiltermék-összeállító	5	0,27%
Épületasztalos	4	0,21%
Gázfogyasztóberendezés- és csőhálózat-szerelő	4	0,21%
Nyomdai gépmester	4	0,21%
Autótechnikus	2	0,11%
Bútoripari technikus	2	0,11%
Fogtechnikus és fülilleszték-készítő	2	0,11%
Fogtechnikus gyakornok	2	0,11%
Épület- és szerkezetlakatos	1	0,05%

Szakképesítés	Szerződések száma	Arány
Géplakatos	1	0,05%
Hűtő- és légtechnikai rendszerszerelő	1	0,05%
Központifűtés- és csőhálózat-szerelő	1	0,05%
Központifűtés- és gázhálózat rendszerszerelő	1	0,05%
Közúti gépjárműépítő, szerelő	1	0,05%
Látszerész és fotóciikk-kereskedő	1	0,05%
Vendéglátásszervező-vendéglős	1	0,05%
Vízvezeték- és vízkészülék-szerelő	1	0,05%
Növénytermesztési gépüzemeltető, gépkarbantartó	1	0,05%
Pék	1	0,05%
Összesen	1885	100,00%

14. táblázat

A megye tanulószereződés számaiból és az arányaiból látható, hogy **a legmagasabb részarányt mutató szakképesítések az ipari-gépészeti, vendéglátás, kereskedelem és építőipar szakképesítéseiből** kerülnek ki. Ezek az adatok összhangban vannak a szakmacsoportok gazdasági szerepével.

6.2.1.7 A Köznevelési Híd programok megvalósítása

Az a tanköteles korú tanuló, aki alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik, de középfokú iskolába nem nyert felvételt, tanulmányait az általános iskola kezdeményezésére a Híd I. programban folytatja. A Híd I. program keretében a tanuló középfokú iskolába történő felvételi vizsgát tesz.

Ha a tanköteles tanuló alapfokú iskolai végzettséggel nem rendelkezik, de legalább hat általános iskolai évfolyamot sikeresen elvégzett, azt a tanévet követően, amelyben tizenötödik életévét betölti, az általános iskola kezdeményezi felvételét a Híd II. programba. A Híd II. képzés szakmacsoporton belüli pályorientációs feladatokat lát el, részsakképesítés megszerzésére készít fel. A Híd II. program záróvizsgával, ennek részeként komplex szakmai vizsgával zárul. A Híd II. program elvégzéséről a szervező iskola alapfokú végzettséget igazoló tanúsítványt, sikeres komplex szakmai vizsgáról pedig részsakképesítést igazoló szakmai bizonyítványt állít ki. A tanuló a Híd II. program keretében elsajátítja azokat az ismereteket, amelyek a szakképzés megkezdéséhez szükségesek, továbbá megszerzi a szakképzésbe történő bekapcsolódáshoz szükséges elméleti és gyakorlati tudáselemeket. A tanuló a Híd II. program sikeres befejezése után a szakiskolai szakképzési évfolyamon, évfolyamokon készülhet fel a szakmai vizsga letételére.

Bács-Kiskun megyében Köznevelési Híd programra kijelölt intézmények:

Híd I. program:

- Jelky András Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium, Baja
- Kecskeméti Műszaki Szakképző Iskola, Speciális Szakiskola és Kollégium- Gáspár András Szakközépiskola és Szakiskolája, Kecskemét

Híd II. program:

- Jelky András Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium , Baja
- Kecskeméti Műszaki Szakképző Iskola, Speciális Szakiskola és Kollégium- Gáspár András Szakközépiskola és Szakiskolája, Kecskemét
- Dózsa György Gazdasági Műszaki Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium, Kalocsa
- Kiskunfélegyházi Középiskola, Szakiskola, Speciális Szakiskola és Kollégium, Kiskunfélegyháza

- Kiskunhalasi Vári Szabó István Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium, Kiskunhalas

6.2.1.8 Kollégiumi feladatellátás középtávú terve

Bács-Kiskun Megyében 26 nevelési-oktatási intézményben **27 feladatellátási helyen biztosított a kollégiumi ellátás**. Közülük csak három az önálló jogi személyiségű köznevelési intézmény, az összes többi többcélú, közös igazgatású intézmény telephelyeként működik. Ezek a számadatok azt tükrözik, hogy a megyében működő kollégiumok általában a köznevelési intézmények alapfeladatait (általános iskolai nevelés-oktatás, szakiskolai nevelés-oktatás, szakközépiskolai nevelés-oktatás, gimnáziumi nevelés-oktatás) szolgálják ki. Az intézményegységek feladata kizárólag az alapfeladatok támogatása vagy elsődlegesen az adott intézmény iránti igények kielégítése, az ottani nevelés-oktatás hatékonyságának növelése.

A szakképzés átalakításának fontos feltételrendszerét alkotja a kollégiumi férőhelyek biztosítása, **a szakképzési centrumok kialakítása szükségessé teszi a kollégiumi férőhelyek biztosítását**. A centrumok kialakításánál, a párhuzamos képzések megszüntetésénél vizsgálni kell közlekedési lehetőségeket és a kollégiumi férőhelyek biztosításának lehetőségét.

A jogszabály szerint a Híd I. programot úgy kell megszervezni, hogy az érintett tanulók számára - igény esetén - biztosítható legyen a kollégiumi elhelyezés. A Híd programokra kijelölt intézmények rendelkeznek kollégiumokkal.

A megyei szakképzés kollégiumi helyzetének középtávú kapacitásaira vonatkozó becslést az alábbi táblázat tartalmazza:

tankerület	település	tényadatok			becsült adatok				
		2012-2013. férőhely (fő)	2012-2013. tényleges létszám (fő)	2012-2013. kihasználtság %	2013-2014. létszám (fő)	2014-2015. létszám (fő)	2015-2016. létszám (fő)	2016-2017. létszám (fő)	2017-2018. létszám (fő)
Baja	Baja	824	634	76,94%	631	628	625	622	619
Baja	Hercegszánó	80	59	73,75%	59	58	58	58	58
Jánoshalma	Jánoshalma	150	133	88,67%	132	132	131	130	130
Kalocsa	Kalocsa	200	82	41,00%	82	81	81	80	80
Kecskemét	Kecskemét	1393	1130	81,12%	1125	1119	1114	1108	1103
Kiskőrös	Kecel	200	30	15,00%	30	30	30	29	29
Kiskőrös	Kiskőrös	96	31	32,29%	31	31	31	30	30
Kiskunfélegyháza	Kiskunfélegyháza	701	681	97,15%	678	674	671	668	665
Kiskunhalas	Kiskunhalas	447	326	72,93%	324	323	321	320	318
Kiskunmajsa	Kiskunmajsa	120	80	66,67%	80	79	79	78	78
Kunszentmiklós	Dunavecse	80	46	57,50%	46	46	45	45	45
Tiszakécske	Tiszakécske	135	73	54,07%	73	72	72	72	71
Összesen		4426	3305	74,67%	3291	3273	3258	3240	3226

15. táblázat²³

Megállapítható, hogy **a megye szakképzési átalakításának folyamatát a kollégiumi ellátás a meglévő szabad kapacitás terhére támogatni tudja**. A szakképzési centrumok kialakítása után azonban egyes jelenlegi képzési helyeken feleslegessé is válhatnak kollégiumi kapacitások, amelyek más köznevelési feladatra igénybe vehetők.

23 Forrás: Feladat ellátási, intézményhálózat-működtetési és köznevelés-fejlesztési terv, Bács-Kiskun Megye, 2013-2018. Készítette az Oktatási Hivatala a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal közreműködésével, jóváhagyta Balog Zoltán, Emberi Erőforrások Minisztere

6.2.2 A megyei szakképzés problémái

A megye szakképzéssel kapcsolatos problémáit az alábbiakban foglaljuk össze.

6.2.2.1 A gazdasági válság, illetve a recesszió miatt a gazdaság igényeire vonatkozóan nem azonosíthatók fejlesztési irányok, valamint kérdéses, hogy milyen szakirányokra lenne valóban szükség a térségben.

Ezzel kapcsolatosak a Bács-Kiskun megyei kormányhivatal munkaügyi központjának megbízásából készült negyedéves munkaerő-gazdálkodási felmérés eredményében leírtak:

„Az elkövetkező három hónapban a létszámmozgások foglalkozásonkénti pozitív egyenlege közfoglalkoztatással együtt 1465 fős. Ez alapján a következő még be nem töltött foglalkozásokra jelentettek létszámbővítést a munkaadók: elsősorban kubikosok (800 fő: 54,6%), egyéb takarító és kisegítők (118 fő: 8,1%), egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatást végzők (104 fő: 7,1%), egyéb, máshova nem sorolható ipari és építőipari foglalkozásúak (80 fő: 5,5%), egyszerű mezőgazdasági foglalkozásúak (41 fő: 2,8%), egyéb növénytermesztési foglalkozásúak (31 fő: 2,1%), általános irodai adminisztrátorok (23 fő: 1,6%) és humánpolitikai adminisztrátorok (22 fő: 1,5%). Közfoglalkoztatás nélkül az egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatást végzők (17 fő), lakatosok (15 fő), tehergépkocsi-vezető, kamionsofőrök (14 fő), bolti eladók (13 fő), kőművesek (11 fő) keresettek, de 7-8 fős létszámbővítés várható még pék, édesipari termékgyártó, kézi csomagoló, fémmegmunkáló, felületkezelő gép kezelője, mechanikai gép-karbantartó, -javító állásokban is.”²⁴

A fentiekből kiderül, hogy megyei a munkaadók létszámbővítési szándékai csak az esetek elenyésző számában találkoznak a szakképzés kimenetén pályakezdőként álló, végzős tanulók szakmai ismereteivel.

A **beruházások Kecskemét központúak**, illetve további nehézséget jelent, hogy a jogszabályok, pályázati kiírások a nagy létszámú gyakorlati képzőhelyeket támogatják.

A megyeszékhelyre irányuló beruházások munkaerő-piacra gyakorolt hatását a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja által készített „Munkaerő-piaci helyzetkép Bács-Kiskun megyében, 2013. február” című jelentés számai is világosan mutatják:

„A nyilvántartott álláskeresők aránya februárban Jánoshalma (32,1%), Bácsalmás (26,6%), valamint Kunszentmiklós (21,1%) körzetében volt a legmagasabb a megyében. A munkanélküliség mértéke legalacsonyabb Kecskemét (12,4%), Kiskunfélegyháza (12,8%), valamint Tiszakécske (14,6%) térségében volt.”²⁵

²⁴ Negyedéves munkaerő-gazdálkodási felmérés eredmény, Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, 2013. I. negyedév

²⁵ Munkaerő-piaci helyzetkép Bács-Kiskun megyében, Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja 2013. február

A regisztrált munkanélküliek számának alakulása is alátámasztja a megyeszékhely előnyös helyzetét:

Megnevezés	Összes álláskereső, 2013. február, Bács- Kiskun megye	Változása az előző hónaphoz		Változása az előző év azonos időszakához	
		fő	index %	fő	index %
Kecskemét	8752	60	100,7	-856	97,1
Baja	5188	260	105,3	344	107,1
Kalocsa	4908	165	103,5	993	125,4
Kiskőrös	3735	96	102,6	407	112,2
Kiskunfélegyháza	2666	108	104,2	43	101,6
Kiskunhalas	3666	161	104,6	517	116,4
Bácsalmás	1785	179	111,1	227	114,6
Kiskunmajsa	1670	-9	99,5	173	111,6
Kunszentmiklós	2631	96	103,8	179	107,3
Tizsakécske	1112	34	103,2	-60	94,9
Jánoshalma	1929	57	103,0	127	107,0
Bács-Kiskun megye	38042	1207	103,3	2094	105,8

16. táblázat

Az index alapján **a munkanélküliek számának alakulása tekintetében a megyeszékhely érezhető előnyt élvez a megye további központjaival szemben.**

A szociális ellátás rendszerével kapcsolatosan gyűjtött adatok sem festenek kedvező képet a szakképzésben végzők lehetőségeit illetően:

„2012. év folyamán 47,3 ezer fő kérte nyilvántartásba vételét, fél százalékkal kevesebb, mint előző évben. A belépők 17%-a pályakezdő fiatal, számuk egy év alatt 20,8%-kal nőtt.”²⁶

Szintén problémát vet fel, hogy a tanulókra és a munkaerőre is a "röghöz kötöttség", a mobilitási hajlandóság hiánya jellemző.

6.2.2.2 Irányítás

Rendszerszintű probléma, hogy a **szakképzés célrendszere** az elmúlt években **folyamatosan változik**, átalakul, nem alkot koherens egységet. Ez hatással van a **helyi ágazati irányításra** is, amely ennek következtében szintén **nem mondható egységesnek. Hiányzik** a szakképzés **monitoring** rendszere, valamint a szakképzési **szervezetek közötti koordináció és együttműködés**, ami elmondható az iskolarendszerű és a felnőttképzés kapcsolatáról is. Emellett a helyi érdekek gyakran felülírják az általánosan megfogalmazott célokat.

Nincs egyértelmű válasz arra sem, hogy **mit is szolgál a szakképzés valójában. Ugyan a** gazdasági igényekhez igazodás fontos, azonban ugyanilyen hangsúllyal kell, hogy szerepeljen a tanulók, illetve a potenciális munkavállalók egyéni boldogulásának biztosítása is. Ezzel összefüggésben **a munkaerő-piaci igények túlzott figyelembevétel**e is nehezítheti a tanulók tanulási útjának tervezését, annak pozitív kialakulását. A Kereskedelmi és Iparkamara szerepe és felelőssége, hogy az iskolai rendszerű szakképzésekkel kapcsolatos döntések megalapozottak legyenek.

²⁶ Nyilvántartott álláskeresők és a támogatások főbb jellemzői, Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, 2012

6.2.2.3 Erőforrások

Az ISZIR nyilvántartó rendszer szerint a megyei szakképzés 1682 gyakorlati képzést folytató gazdálkodó szervezettel áll kapcsolatban. Általános feladatként azonosítható, hogy a megyében a tanulószervezetek számát növelni szükséges. Vannak olyan vállalkozások, akik szívesen kötnének tanulószerződést, de nincs elegendő tanuló az adott szakképesítésekben, de sok szakképesítésben a gyakorlati oktatás jelentős része nem valós gazdasági körülmények között folyik.

A szakképzésben 2013-ban 9735 fő vesz részt, közülük jelentős számú tanuló gyakorlati képzése nem gazdálkodó szervezetnél folyik. Ez egyrészt jelenti a szakközépiskolai szakmai képzésben résztvevőket, akik sok esetben a teljes gyakorlati képzési időt iskolai tanműhelyben töltik. Másrészt vannak olyan szakmai területek, ahol kevés a gyakorlóhely. Egy adott gazdasági ágazat erejének jellemzője a tanulószerződés kötésére vállalkozó képzőhelyek száma, tanulói kapacitása is. Ezért a jövőben e gazdasági területek beiskolázási keretszámait a megnövekedett munkaerő-piaci igényekhez célszerű igazítani. A célzott pályorientáció segítségével ösztönözni kell a tanulók jelentkezését, illetve az érintett szakképesítéseket be kell emelni a hiány-szakképesítések körébe.

Az iskolarendszerű szakképzésben a pedagógusok nem minden esetben tartanak lépést a munkaerő-piac, a gazdaság elvárásával, a változásokat nem tudják követni. A **szakoktatók alacsony száma**, egyes tanári szakok (pl. természettudományok), illetve a szakoktatók és a pedagógusok alacsony **társadalmi megbecsültsége** szintén a nehezítő tényezők közé sorolható.

Infrastrukturális szempontból a **szakképző intézmények eltérő felszereltségűek**, és több helyen **hiányzik a megfelelő infrastrukturális háttér**. A jól felszerelt tanműhelyekben megvalósuló képzések mellett folynak olyan képzések is, amelyekhez a minimális infrastruktúra sem áll rendelkezésre.

Tanév	TSZ kötések száma
2002/2003	496
2003/2004	623
2004/2005	968
2005/2006	1559
2006/2007	1808
2007/2008	2133
2008/2009	2337
2009/2010	2153
2010/2011	2182
2011/2012	2685
2012/2013.03.20-ig	2349

17. táblázat

A legnagyobb létszámváltozások 2011.12.01-2012.12.01 (növekedés):

Szakma név	TSZ db (2011)	TSZ db (2012)	Változás
Pincér	151	216	65
Szakács	169	223	54
Élelmiszer- és vegyiáru-eladó	195	243	48
Kereskedő	12	46	34
Cukrász	65	97	32
Gépjármű- mechatronikus (Mercedes!)	0	22	22
Mechatronikus-karbantartó (Mercedes!)	0	20	20
Karosszérialakatos	44	63	19

Szakma név	TSZ db (2011)	TSZ db (2012)	Változás
Logisztikai ügyintéző	1	20	19
Szerkezetlakatos	101	119	18
Szerszámkészítő (Mercedes!)	11	29	18
Járműkarosszéria előkészítő, felületbevonó (Mercedes)	0	18	18
Pék	13	28	15
Gázfogyasztó-berendezés- és csőhálózat-szerelő	7	21	14
Hegesztő	33	46	13
Kozmetikus	28	40	12

18. táblázat

A legnagyobb létszámváltozások 2011.12.01-2012.12.0. (csökkenés):

Szakma név	TSZ db (2011)	TSZ db (2012)	Változás
Villanyszerelő	79	50	-29
Kőműves	154	130	-24
Húsipari termékgyártó	23	0	-23
Panziós, falusi vendéglátó	23	0	-23
Fodrász	149	129	-20
Burkoló	51	35	-16
Finommechanikai műszerész	28	13	-15
Női szabó	25	12	-13
Textiltermék-összeállító	21	8	-13
Műszakicikk eladó	45	33	-12
Ruházati eladó	65	55	-10

19. táblázat

A duális képzés általánossá tétele szempontjából fontos a gazdálkodó szervezetek tájékoztatása, segítése a tanulóképzésben való részvétel ösztönzése.

6.2.2.4 Tanulók

A szakképzésbe bekerülő tanulók sok esetben **gyenge motivációval** rendelkeznek, amelynek egyik következménye a **nagyfokú lemorzsolódás**, valamint a **tankötelezettséget nem teljesítő tanulók egyre nagyobb aránya**. A motivációs problémák egyik jele lehet, hogy 2007/2008 óta mindössze 10%-al sikerült növelni a tanulószerveződések számát (2007/2008: 2133, 2012/2013: 2349), holott a 2007-et megelőző öt évben a tanulószerveződések száma több mint négyszeresére nőtt (2002/2003:496).

A helyzetet tovább nehezíti, hogy a megyében **halmozottan hátrányos helyzetű (3 H-s) tanulók megoszlása nem egyenletes, egyes területeken kirívóan magas.**²⁷

Központ	Hátrányos helyzetű tanulók aránya	Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya
Kecskemét	28,4%	6,9%
Kiskunfélegyháza	36,1%	11,3%
Baja	36,5%	7,2%
Tiszakécske	37,4%	12,1%
Kiskőrös	38,3%	16,6%
Kunszentmiklós	40,3%	15,0%
Kiskunhalas	43,5%	18,0%
Kalocsa	44,7%	13,5%
Kiskunmajsa	47,2%	23,1%
Bácsalmás	55,6%	24,3%
Jánoshalma	61,9%	30,9%

20. táblázat

Az alacsony oktatási hiányosságai miatt jelen van a **funkcionális analfabetizmus** a megyében.

²⁷ Általános iskolai adatok, a Megrendelő által rendelkezésre bocsátott adatok alapján

Az alapfokú oktatásban **nem megfelelő a pályaorientáció**, ezért a tanulók sok esetben nem a számukra megfelelő iskolatípust vagy szakképzést választják.

Ehhez hozzájárul az **alacsony szintű tanulói mobilitás**, a jelentkezők és szüleik a közelben lévő képzési helyeket választják. A szakképzési centrumok kialakításánál **kiemelt figyelmet kell fordítani a közlekedési viszonyok** vizsgálatára és a magas szintű kollégiumi ellátásra. A szakképzési centrumokban támogatni szükséges a kollégiumi fejlesztéseket és felújításokat.

A megyei szakképzés kimeneti oldalán, a megye munkáltatóinál a pályakezdők alkalmazásával kapcsolatos vélemények és tapasztalatok nem egyértelműek:

„Az egy évvel korábbi felméréshez hasonlóan a jelen felmérés keretében is ismertté vált, hogy a közreműködő munkáltatók miként vélekednek a pályakezdők alkalmazásáról. A felmérésben résztvevő vállalkozások többségi véleménye alapján (tíz adható válasz lehetőség közül egyidejűleg több is megjelölhető volt) megéri pályakezdőket alkalmazni, mert az állam számos támogatást nyújt utánuk (56,3%), könnyebben betaníthatók, mint más korosztály (32,2%), és olcsóbbak, mint a tapasztalt munkaerő (25,2%). További 23,8%-uk szerint betanításuk lefoglal egy tapasztalt kollégát, betanításuk időigényes (16,1%), hosszú távon nem lehet rájuk számítani (16%), ugyanakkor a legfrissebb tudással rendelkeznek (22,9%). A cégek 13,8%-a tapasztalatlanoknak és lassúnak véli a pályakezdőket, amit nem ellensúlyoz alacsonyabb bérük, 4,7%-a viszont hasznosnak, önállóan ítélte meg őket. A vállalkozások 8,1 százalékának válasza alapján nehezen alkalmazkodnak a munkahelyen. Az egy évvel korábbi felméréshez képest emelkedett azok aránya, akik szerint a pályakezdők könnyebben betaníthatók, mint más korosztály, akik az állami támogatások miatt alkalmaznák őket, illetve akik szerint betanításuk lefoglal egy tapasztalt kollégát. Csökkent viszont azoké, akik szerint hasznosak, mert képesek az önálló munkavégzésre, illetve akik úgy gondolják, nehezen alkalmazkodnak a munkahelyen.”²⁸

A könnyű betaníthatóság és a legfrissebb tudás birtoklásán túl a felsoroltakban a pályakezdők alkalmazásával kapcsolatosan inkább semleges (állami támogatás, olcsó munkaerő) vagy negatív (idő- és erőforrás-igényes betanítás, megbízhatatlanság, tapasztalatok hiánya és lassúság stb.) szempontokat fogalmaztak meg a munkaadók. A felsoroltak komoly érvet jelentenek a kompetencia-alapú képzés minél szélesebb körű támogatása mellett. Hiányzik a pontos, szakmailag korrekt pályakövetési rendszer, amely megbízható információkat tudna nyújtani a megszerzett képesítések hasznosulásáról.

6.2.2.5 Képzési kínálat

A képzési kínálat szempontjából nehézséget okoz, hogy **egyes szakmákban túlképzés** folyik, valamint különböző **szakképzési pólusok** alakultak ki a megyében, amelyek képzési kínálata nincs összehangolva. A szakképzési **szakmastruktúra nem rugalmas. Párhuzamosságok** figyelhetők meg a szakképzési **szakmastruktúrában**, az intézmények emiatt sokszor „egymás ellen dolgoznak”, mivel **az az érdekük, hogy saját humán és infrastrukturális kapacitásaikat használják ki. Ez sok esetben azt eredményezi, hogy az iskolák ellenérdekeltek a munkaerő-piac által igényelt szakmák indításában.** Az elmúlt években meghozott RFKB és MFKB döntések elindították a szakképzésnek a munkaerő-piac igényeihez való igazodását.

²⁸ Negyedéves munkaerő-gazdálkodási felmérés eredmény, Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, 2013. I. negyedév

A 2013-as szakmaszerkezeti döntés részletes elemzésével bemutatjuk a további lehetséges fejlesztési irányokat.

Az **OKJ-s szakmák nem mindig alkalmasak a vállalati igények kielégítésére**, valamint az elmúlt években tendenciaként megjelenő felsőoktatási expanzió sem kedvez a szférának.

Gondot okoz a társadalmi presztízzsel rendelkező, de alulfizetett szakmák népszerűsítésének a hiánya, a **női szakmák elégtelen kínálata**, továbbá az is, hogy sok esetben a **felőtképzés az iskolarendszerű képzés hiányosságait pótolja**.

A szakmai oktatás nem a jelenlegi technikai igényeket elégíti ki, illetve még ma is lehet találkozni „toll-papír képzésekkel”, melyekből a gyakorlatorientáltság szinte teljesen hiányzik. A támogatott felőtképzési programok sem rendelkeznek sok esetben munkaerő-piaci relevanciával.

Problémaként jelenik meg, hogy az **európai uniós pályázatok fejlesztései nem az intézményi célokhoz kapcsolódnak**, így nem feltétlenül érik el a kívánt szakképzés-fejlesztési hatást.

6.3 A térséget érintő tervezési-fejlesztési környezet áttekintése

Az alábbiakban a térséget a következő 7 évben érintő fejlesztési koncepciók közül a fontosabbakat mutatjuk be és elemezzük röviden. Az elemzés célja, hogy olyan összefüggéseket találjunk a fejlesztési koncepciókban, amelyek a későbbiekben útmutatóul szolgálhatnak a szakképzés-fejlesztés irányainak meghatározásakor.

6.3.1 Országos Területfejlesztési Koncepció²⁹

Az Országgyűlés 97/2005. (XII.25.) OGY határozatával elfogadott Országos Területfejlesztési Koncepció célja, hogy – az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepcióval összhangban – kijelölje az ország területfejlesztési politikájának célkitűzéseit, elveit és prioritásrendszerét, megteremtve a területi szempontok konzekvens érvényesítésének lehetőségét, mind az ágazati szakpolitikák, mind az országos és területi programok kidolgozásában. A területfejlesztési politika fő funkciója az ország **területileg harmonikus és hatékony működésének és kiegyensúlyozott, fenntartható területi fejlődésének megteremtése**, valamint a **területi leszakadás mérséklése**. A területfejlesztési politika átfogó céljai 2020-ig:

1. Térségi versenyképesség;
2. Területi felzárkózás;
3. Fenntartható térségfejlődés és örökségvédelem;
4. Területi integrálódás Európába;
5. Decentralizáció és regionalizmus.

²⁹ Forrás: Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Koncepciója I. helyzetelemzés, Kecskemét, 2012

6.3.2 Új Széchenyi Terv³⁰

Magyarország versenyképességének javítása, tíz év alatt egymillió új munkahely teremtése hét kitörési pont mentén – ezek a legfőbb céljai a 2011. január 14-én elinduló Új Széchenyi Tervnek (ÚSZT). Az ÚSZT középpontjában a **foglalkoztatás dinamikus bővítése, a pénzügyi stabilitás fenntartása, a gazdasági növekedés feltételeinek megteremtése, valamint hazánk versenyképességének javítása áll.** A tízéves gazdaságstratégia kijelöli azokat a kitörési pontokat és a hozzájuk kapcsolódó programokat, amelyek biztosítják Magyarország hosszú távú fejlődését. Programok:

1. Gyógyító Magyarország – Egészségipari Program;
2. Zöldgazdaság-fejlesztési Program;
3. Otthonteremtési Program;
4. Vállalkozásfejlesztési Program;
5. Tudomány – Innováció Program;
6. Foglalkoztatási Program;
7. Közlekedésfejlesztési Program.

A kitörési pontok közös sajátossága, hogy sokféle iparágat integrálnak, mindegyiknél komoly esély van arra, hogy a fejlesztés már középtávon, európai és globális léptékben is versenyképes hazai termékek, szolgáltatások és vállalatok megjelenéséhez vezessen.

Az Új Széchenyi Terv – hasonlóan az elsőhöz – a vállalkozók, az önkormányzatok és az állam közös kockázatviselésén alapul. Az állam alapvetően a hazánk rendelkezésére álló uniós támogatásokkal vesz részt a fejlesztési kockázatközösség megteremtésében. 2011 és 2013 között az Új Széchenyi Terv 2000 milliárd forint európai uniós támogatás és hazai forrás felhasználásával számol.

Az Új Széchenyi Terv szemléletében és célkitűzéseiben harmonizál az Európai Unió 2020-ig szóló gazdaságpolitikai stratégiájának célkitűzéseivel. Az Európa 2020 stratégia céljai és a magyar gazdaságpolitika prioritásainak találkozása világosan tükröződik az Új Széchenyi Terv kitörési pontjaiban is.

Az ÚSZT megvalósítása jelenleg féllidőben tart. Az uniós források lekötésére 2013 végéig, azok elszámolására 2015 végéig van lehetőség.

³⁰ Forrás: Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Konceptiója I. helyzetelemzés, Kecskemét, 2012

6.3.3 Stratégia a magyarországi megújuló erőforrások felhasználásának növelésére 2008-2020 (2008.)³¹

A stratégia elsődleges célja, hogy koncepcionális keretet adjon Magyarországon a megújuló energiahordozó felhasználás növeléséhez, hozzájáruljon a megújuló technológiák és alkalmazásuk terjedéséhez, e technológiák hatékonyságának javításához, valamint társadalmi elismertetéséhez, népszerűsítéséhez elsődlegesen a piaci eszközökre, illetve a versenyre alapozva.

A fejlesztési dokumentumban megfogalmazott stratégiai cél, hogy Magyarországon 2020-ban a **megújuló energiaforrások** felhasználása összesen 186,4 PJ-t tegyen ki, ezen belül az egyes felhasználási területek szerint a villamosenergia-termelésben 79,7 PJ-t (9470 GWh), a hőtermelésben 87,1 PJ-t, az üzemanyag-fogyasztáson belül 19,6 PJ bioüzemanyagot használjon fel az ország.

A stratégia területi megállapításokat nem tartalmaz, megyei szintű felmérést a dokumentum egyik alapját képező, az MTA által készített megújuló energiahordozó-potenciálemzés tartalmaz.

6.3.4 Nemzeti Vidékstratégia - Darányi Ignác Terv 2012³²

A Nemzeti Vidékstratégia 2013-2020 (NVS) célja, hogy Magyarország vidéki térségeinek nagy részén érvényesülő kedvezőtlen folyamatokat megfordítva, a **fenntarthatóságot**, az életképes **agrár- és élelmiszer-termelést** és a **vidéki élet értékeit** középpontba állító jövőkép alapján kijelölje az ország vidékpolitikájának célkitűzéseit, alapelveit, valamint az azok elérését biztosító programok és intézkedések végrehajtási kereteit. Legfontosabb területei a vidéki foglalkoztatás növelése, az erőforrásokat fenntarthatóan hasznosító, kiegyensúlyozott üzemszerkezetű mező- és erdőgazdálkodás, a sokszínű termelési szerkezet, a helyi élelmiszertermelés és piacok, továbbá a város-vidék kapcsolatok helyreállítása, a magasabb hozzáadott értékre alapozott élelmiszer exportlehetőségeink kihasználása, a szövetkezés fejlesztése, a vidék helyi közösségeinek megerősítése, a vidéki életkörülmények és a népesedési mutatók javítása, valamint a biológiai sokféleség megőrzése.

A Nemzeti Vidékstratégia céljainak eléréséhez, programjainak végrehajtásához szükséges eszközöket és intézkedéseket a Darányi Ignác Terv foglalja keretbe. Ennek alappillérei, fő intézkedési területei az alábbiak:

- a jogszabályi környezet megújítása, életszerűvé tétele;
- hatékony, ügyfélbarát támogatási és intézményrendszer kialakítása;
- szemléletformálási, képzési programok és akciók indítása;
- uniós és hazai társfinanszírozású programok kidolgozása és indítása;
- nemzeti finanszírozású programok kidolgozása és indítása.

A vidékstratégiai célok megvalósításához elsődlegesen az **agrár- és vidékfejlesztést, környezet-, természetvédelmet és vízügyet szolgáló**, az európai vidékfejlesztési, kohéziós és regionális politikához kapcsolódó uniós, valamint a nemzeti költségvetésben biztosított, hazai források összehangolt felhasználása szükséges.

³¹ Forrás: Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Konceptiója I. helyzetelemzés, Kecskemét, 2012

³² Forrás: Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Konceptiója I. helyzetelemzés, Kecskemét, 2012

A stratégia megvalósítását segítő központi pénzügyi eszközöket a Közös Agrárpolitika, a Közös Halászati Politika, továbbá a kohéziós és regionális politika keretében Magyarország számára rendelkezésre álló források, egyéb nemzetközi források, valamint a nemzeti források jelentik. Ezeket a központi eszközöket helyi és térségi pénzügyi eszközök a vidéki települési önkormányzatok településfejlesztési, helyi gazdaságfejlesztési forrásai, továbbá az uniós kohéziós és regionális politika, valamint a hazai területfejlesztési politika keretében a vidéki térségek fejlesztését segítő decentralizált fejlesztési források egészítik ki.

A tárca azt tervezi, hogy minden évben elkészíti azt az összefoglaló, tájékoztató anyagot, amely részben az elmúlt időszakot és annak tapasztalatait értékeli, összegzi a Nemzeti Vidékstratégia által kitűzött célok szempontjából, másrészt kibontja a következő évre vonatkozó programokat, feladatokat és intézkedéseket.

6.4 Összegzés

Összehasonlítva az alkalmazásban állók ágazatok szerinti struktúráját a megye ágazatonkénti gazdasági teljesítményével és a munkaerő-piac igényeivel láthatjuk, hogy az egyes gazdasági ágazatok milyen mértékben részesednek a megye jövedelemtermeléséből, milyen arányú az egyes ágazatok foglalkoztatási potenciálja és mely területeken milyen mértékű a betöltetlen álláshelyek száma. Mindezek alapján követhető az elmúlt évek fejlődési íve az ipar területén, amely a szakképzés irányába elvárásokat fogalmaz meg. Stabil munkaerő szükséglet látszik a kereskedelem, vendéglátás és az építőipar ágazatokban is. A humán-egészségügy területén növekszik az alkalmazotti arány és magas a betöltetlen állások száma is.

Gazdasági ág	A bruttó hozzáadott érték aránya (2010)	A szektorban alkalmazottak aránya (2013)	A bejelentett betöltetlen állások aránya gazdasági ágak szerint
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	9,00%	5,90%	4,37%
Ipar	26,57%	34,58%	19,03%
Építőipar	6,09%	4,61%	5,12%
Kereskedelem, gépjárműjavítás; szállítás, raktározás; szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás	18,96%	19,00%	15,28%
Információ, kommunikáció	1,41%	0,59%	0,27%
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	2,97%	0,79%	0,14%
Ingatlanügylek	8,40%	0,66%	0,48%
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység, adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	5,11%	3,31%	3,82%
Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás; oktatás; humán-egészségügyi szociális ellátás	18,45%	28,93%	48,43%
Művészet, szórakozás, szabad idő; egyéb szolgáltatás	3,05%	1,62%	3,00%
Összesen	100,00%	100,00%	100,00%

21. táblázat

Ha azonban megvizsgáljuk a megyében betöltetlen állások számát, és összevetjük a munkanélküliek foglalkozás szerinti összetételével, azt tapasztaljuk, hogy jelenleg **a megyében nyilvántartott fő hiányszakmák nagyrészt kívül esnek a szakképzés rendszerén.**

Ez azt is jelenti, hogy a szakképzés szerkezetének és fókuszpontjainak kialakítása során **nem szükséges elsődleges szempontként kezelni a munkaerő-piac pillanatnyi elvárásait**, sokkal inkább célszerű figyelembe venni a központi és a megyei/regionális közép- és hosszútávú gazdaság- és társadalomfejlesztési stratégiákban megfogalmazottakat, valamint a kitűzött stratégiai célok megvalósulásának mértékét és ütemét.

A jelenleg érvényes közép- és hosszútávú stratégiák közös vonása a **fenntartható, megújuló és zöld** technológiák és gyakorlatok alkalmazásának beindítása és ösztönzése. Minden tervnek része a **decentralizáció és a regionális sajátosságok** fokozott kihasználása a jövő gazdasági folyamatainak kialakítása során. A gazdasági ágak közül hangsúlyos a területi hagyományokra támaszkodó **agrár- és élelmiszeripari terület, a környezet és a természetvédelem, valamint a vízgazdálkodás** is. Az utóbbiakra alapozva az itt technikai okokból részletesebben be nem mutatott Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia³³ jövőképében Magyarországot 2020-ra Európa legnépszerűbb desztinációjaként látja. Az ehhez vezető folyamatok során jelentős szerepe lesz a **közlekedésfejlesztésnek**, a tranzitszerepből adódó lehetőségeknek az **áru- és a személyszállítás** területén egyaránt. A turizmus fejlődésének fontos, és egyik legígéretesebb ága az **egészségipari** (gyógyító-megelőző és rehabilitációs) szolgáltatások, valamint az egészségtudatos életmódhoz kapcsolódó **termékek gyártása és forgalmazása**.

Ha szemügyre vesszük a megyei szakképzés előző pontokban felsorolt problémáit, azt látjuk, hogy három, egymástól jól elkülöníthető csoportra oszthatjuk fel őket:

Központi irányítással kapcsolatos problémák

Az első csoportba a szakképzési rendszer irányító szervezetekkel kapcsolatos problémái tartoznak (Kecskemét-központú beruházások, a nagy létszámú képzőhelyek előnye jogi és pályázati szabályozások esetén, a szakképzés állandóan változó célrendszere, OKJ-s szakmák nem megfelelő profilja, iskolarendszerű képzés hiányosságai stb.). Jelen stratégia kereteit meghaladja a csoportba tartozó problémák lehetséges megoldásait jelentő stratégiák bemutatása és elemzése.

A megyei szakképzés belső problémái

A második csoportot a megyei szakképzés belső problémái (nem azonosítható fejlesztési irányok, mobilitási hajlandóság hiánya, nem egységes helyi ágazati irányítás, hiányzó együttműködés és koordináció a szervezetek között, pedagógusok és szakoktatók alacsony száma, túlképzések és párhuzamosságok, iskolák közötti belső verseny stb.) alkotják. A stratégia alapvető feladata, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján számba vegye a lehetséges megoldásokat, és hogy rámutasson a választható stratégiák sajátosságaira, lehetséges eredményeire, előnyeire és hátrányaira.

A megye gazdasági szereplőivel kapcsolatos problémák

A harmadik csoportba tartozó problémák a megyei gazdasági környezettel kapcsolatosak: több gyakorlati képzőhely nem tud tanulószerezéssel tanulót felvenni, ugyanakkor a tanulószerezéssel a képzésben résztvevők arányát növelni lenne szükséges. A kis- és középvállalkozások sok esetben nem érdekeltek a gyakorlati képzésben való részvételben; a gazdaságtól és hatásaitól elzárkózó pedagógusok, a nem rugalmas szakmasztruktúra stb.

Miután Magyarország gazdasága szakmunka szempontjából pillanatnyilag, és nagy valószínűséggel a jövőben is még sokáig a hazánkban megjelenő külföldi munkaerő-igényektől függ, ezen problémák(kommunikáció és együttműködés, képzések és kapacitások marketingje, beszállítói rugalmasság, helyben maradó és elvándorló szakképzett munkaerő aránya stb.) hosszú távú kezelése nélkül nem képzelhető el sikeres megyei szintű szakképzési stratégia. A szakképzés feladata a munkaerő-piac kiszolgálása jól

³³ Ennek az az oka, hogy a Stratégia 2005-től 2013-ig tartó időszakra vonatkozott. Az új turizmusfejlesztési stratégia vitaanyaga elkészült, de tudunkkal még nem került elfogadásra.

képzett munkaerővel, ugyanakkor megfogalmazódik a munkavállaló egyéni terve is, amely sok esetben a külföldi munkavállalást jelenti.

7 Stratégiai célok

A megyei szakképzés problémáiból és a jövőképünkben kiindulva, az abban megfogalmazottakra, valamint a helyzetelemzésre alapozva az alábbi stratégiai célokat jelöltük ki:

- Hatékony szakképzés-irányítás működtetése;
- A munkaerő-piaci elvárásoknak megfelelő, rugalmas szakképzési-rendszer kialakítása és működtetése;
- A tanulók életen át tartó tanulásának megalapozása: a tanulók szakmai és általános kompetenciáinak fejlesztése;
- A szakképzési rendszer céljainak elérését biztosító humán erőforrás biztosítása;
- Az esélyegyenlőség biztosítása.

8 Fejlesztési célok

A stratégiai célok megvalósulását az alábbi fejlesztési célok segítik:

8.1 Hatékony szakképzés-irányítás működtetése

8.1.1 Az MFKB irányításával a gazdasági kamara, a munkaadók részvételének erősítése a szakképzési feladatok tervezésében és megvalósításában

A megyei szak- és felnőttképzés tervezésének **legfontosabb koordinációs testülete az MFKB**, amely feladatainak ellátása során együttműködik a szakképzésben érintett országos, regionális és megyei szervezetekkel. Az MFKB a megyei szak- és felnőttképzés rendszerének megújítása és fejlesztése érdekében olyan szakmai döntés-előkészítő rendszert kell kialakítani, amely biztosítja a munkaadók és a szak- és felnőttképzési intézmények fenntartóinak, valamint a szakmai és érdekképviseleti szervezetek képviselőinek bevonását a megyei szakképzési stratégia céljainak megvalósításába.

Az iskolai rendszerű szakképzés esetében az MFKB közép- és hosszútávra szóló megalapozott döntéseire van szükség. Ebben elsősorban a megye gazdasági stratégiájára, az ágazatok fejlesztés-politikájára, az Európa uniós fejlesztések megyét érintő prioritásaira van szükség. **Kiemelt célok a foglalkoztatás növelése - az EU célkitűzése 2020-ra a 20-64 évesek 75 %-ának foglalkoztatása; a GDP-ből a kutatás-fejlesztésre fordított források 3 %-ra növelése; a felsőoktatásban résztvevők arányának 40 %-ra növelése.** Az utóbbi célból látszik, hogy Magyarország az elmúlt években túlzottan törekedett a felsőoktatás bővítésére és a szakképzés hátrányba került. A jelenlegi stratégiának a fenti EU-s célokat és a kormány munkaalapú társadalomra vonatkozó alapelveit követve kell a szakképzés társadalmi presztízsét, a szakképzésben résztvevők arányát növelni.

A felnőttképzésben a munkaerő-piaci igényekre gyorsan reagáló felnőttképzési intézményszerkezetet kell létrehozni, amelyben támaszkodni kell a korszerű humán – és infrastrukturális feltételekkel rendelkező szakképzési centrumokra. A felnőttképzésben a támogatási rendszerrel biztosítani kell piacképes tudás biztosítását és a munkaerő-piac elvárásainak érvényesülését.

8.1.2 Az iskolai rendszerű szakképzés és felnőttképzés szerkezetére vonatkozó széleskörű döntés-előkészítési folyamat működtetése

Az iskolai rendszerű szakképzésre vonatkozó döntéseknél a beiskolázási és képzési szakaszokat figyelembevevő döntéseket kell előkészíteni. **A szakiskolai döntések 3-4 éves, a szakközépiskolai döntések 5-6 éves időtávon érvényesülnek.** A felnőttképzés a rövidtávú munkaerő-piaci igények kielégítését, a munkavállalók elhelyezkedési esélyeinek javítását, az életen át tartó tanulás keretében való tudás-kompetenciabővítését szolgálja.

Az iskolai rendszerű szakképzésre vonatkozó döntéseknél a direkt munkaerő-piaci szükséglet mellett figyelembe kell venni a korosztály demográfiai adatait, a támogatott szakképesítések „fiú-lány” arányát és lehetőség szerint a szakmacsoportok szintjén több éves trendet célszerű meghatározni. A beiskolázási létszámoknál figyelembe kell venni a nemzeti köznevelési törvény (2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről) 4. számú mellékletében meghatározott minimális és maximális osztály és csoportlétszámokat.

Az iskolai rendszerű szakképzés munkaerő-piaci igényeknek való direkt megfeleltetése a magas pályakezdő munkanélküliségi arány miatt nem lehetséges, ezért a kialakítandó beiskolázási számoknál a megfelelő ágazati és szakmacsoportos arányok kialakítása az elsődleges. Hosszú távú cél a középfokú oktatáson belül a szakképzés, ezen belül a szakiskolai képzés arányának a növelése az általános képzési formával (– gimnáziummal) szemben, amelyben a megye jelenleg is az országos számokat lényegesen meghaladó módon élen jár. Ezt a tendenciát meg kell tartani. A munkaerő-piaci igényeknek megfelelő arányban a **képzési igény fölé kell tervezni a szakképzési beiskolázást**, hiszen az álláskereső adatokból is látható, hogy az állás nélkül lévők legmagasabb számban a szakképzettség nélküliek közül kerülnek ki.

Az iskolai rendszerű szakképzés beiskolázási javaslatait stratégiai szempontok alapján kell meghozni, amelynek alapjai a megyei gazdasági stratégia és az országos - regionális gazdaságpolitikai döntések (kis- és középvállalkozások támogatása, családtámogatás, belső fogyasztás élénkítése, lakásépítési támogatás stb.).

A szakképzési keretszámokra vonatkozó döntéseknél **figyelembe kell venni a nagy projekteket és azok térségi hatását, beszállítói kiterjedését.** A többi szakképesítés esetében a keretszámoknak a megye gazdasági potenciálját kell követni az ágazati GDP arányok, a foglalkoztatási arányok, a tanulószervezetek eloszlása alapján. A folyamatos utánpótlást igénylő alapvető szakképesítésekben (kereskedelem, vendéglátás, a szolgáltatás szakképesítésein kívül ilyenek az asztalos, a fűtésszerelő, a lakatos, az építőipari szakképesítések stb.) a keretszámokat a fenti arányok figyelembevételével 3-5 éves időtávra célszerű tervezni és működtetni. A képzési kapacitásokat tekintve ez azt is jelentheti, hogy egy-egy szakképesítés nem minden tanévben kerül indításra, de a képzési feltételek hosszú távon biztosítottak.

8.1.3 A megyei szakképzés és felnőttképzés egységes szakképzési adatbázison alapuló tervezése

A megyei szakképzés hosszútávú eredményes tervezéséhez szükséges **egy egységes szakképzési adatbázis létrehozása és üzemeltetése**. Az adatbázisnak az alábbi területek tervezéséhez szükséges adatokat kell tartalmaznia:

- Hely-idő alapú keresleti és kínálati térkép. Az iskolai rendszerű szakképzésre és felnőttképzésre vonatkozóan tartalmaznia kell a munkaerő-piaci kereslet adatait megyén belüli területi bontásban. A képzési kapacitásokat, azok minőségi jellemzőit az iskolai rendszerű szakképzésre és a felnőttképzésre vonatkozóan is nyilván kell tartani.
- A megye komplex erőforrástérképének megrajzolása, különös tekintettel a rendelkezésre álló humán és infrastrukturális erőforrások minőségére, valamint térbeli és időbeli elérhetőségére.
- A szakképzés eredményeinek követése (nyomonkövetés). A nyomonkövetés fontos minőségi indikátor az egyes szakképesítésekre és képző intézményekre vonatkozóan is.
- A szakképzés szakmai monitoring rendszerének létrehozása és működtetése. Gyűjteni kell a szakmai képzés minőségére vonatkozó információkat. Ennek alapjai: a képzőhelyek minősítési rendszere, a szakképzésben bevezetésre kerülő szakmai ellenőrzések eredményei, a szakmai vizsgák eredményei, tapasztalatai.
- A szakképzéshez kapcsolódó hazai és EU-s források nyilvántartása, a közös pályázási rendszer kialakítása, koordinálása. A szakképzésre fordított források nyilvántartása segíti a fejlesztések összehangolását, az új fejlesztési célkitűzések meghatározását.
- „A felmérések, elemzések, eredmények megismertetése a szakképzés szereplőivel, a kommunikációs felület kialakítása.” Közös felületen elérhetővé kell tenni a régióra, megyére vonatkozó fejlesztési terveket, koncepciókat, a munkaerő-piaci adatokat, elemzéseket, prognózisokat.

8.2 A munkaerő-piaci elvárásoknak megfelelő, rugalmas szakképzési- és felnőttképzési rendszer kialakítása és működtetése

8.2.1 A munkaerő-piacról érkező igények figyelembevétele a szakmai és a gyakorlati képzés tervezésekor

A munkaerő-piaci igényekre rugalmasan reagálni képes **megyei szakképzési portfólió alapja a hangsúlyosan kompetencia-alapú képzés és a letisztult szakmaprofil-struktúra**. Az új struktúra kialakítása során figyelembe kell venni a létrehozandó egységes szakképzési adatbázis a képzések eredményeinek nyomon követésére vonatkozó adatait. A szakképzés gyakorlat centrikussága miatt **a szakmaprofil struktúrát át kell alakítani**, a szakképzési centrumokban biztosítani kell a magas szintű gyakorlati oktatás feltételrendszerét. A párhuzamos képzések esetén a képzési helyek átszervezésének alapvető szempontja a gyakorlati képzés korszerű feltételrendszerének biztosítása legyen.

A munkaerő-piaci igényeket, a foglalkoztatási adatokat rendszeresen gyűjteni kell. Az iskolai rendszerű szakképzésnek a közép- és hosszútávra megfogalmazott munkaerő-piaci elvárásokat kell teljesítenie. A felnőttképzésnek rugalmas, piacorientált és célirányos képzéseket kell indítania, amely a gazdaság változó igényeit gyorsan és a kívánt szakképzettségi szinten elégíti ki. A jó színvonalú szakképzés alapvető feltétele a gyakorlati képzési feltételek biztosítása.

A gyakorlati képzésnek a munkaerő-piaci elvárásoknak megfelelő feltételekkel kell rendelkeznie és ez vonatkozik a tartalmi kérdésekre és az korszerű technológiai feltételekre is. **A képzés alapozó részében a tanműhelyi képzés korszerű feltételrendszerét kell biztosítani**, amely jelenti az eszközparkot és az oktatók munkaerő-piaci ismereteit, korszerű szakmai tudást. A gyakorlati képzés második része a valós gazdasági körülmények között, felkészült szakemberek irányításával folyhat. A két képzési szakasznak össze kell kapcsolódnia, és az információt biztosítani kell a rendszeres tapasztalatcserével, valamint egymás tevékenységének ismeretén kell alapulnia.

8.2.2 A szakmaszerkezet és a munkaerő-piac kapcsolata, a középtávú szakmaszerkezeti döntések irányítása

A szakmaszerkezeti döntések meghozatala során az iskolai rendszerű szakképzés esetében a munkaerő-piaci szereplők konkrét elvárásai csak hosszabb időtávlatban jelenthetnek az iskolarendszer számára megfogalmazott elvárásokat. A szakmaszerkezeti döntéseknél, a beiskolázási keretszámoknál vizsgálni szükséges:

- a megye fejlesztési terveit, az ágazati stratégiákat;
- a társadalompolitikai döntéseket;
- az Európa uniós fejlesztések prioritásait;
- a tervezett „nagyprojekteket”;
- a megye gazdaságának jövedelemtermelő képességét, az egyes ágazatok GDP és foglalkoztatási arányait;
- a megyei álláskeresési adatokat;
- a szakképzés iskolarendszerben betöltött szerepének fejlesztési elképzeléseit, a szakképzés részarányára, a szakiskola és a szakközépiskola arányára vonatkozó fejlesztési terveit.

A megye képzési szerkezetét megvizsgálva folytatni kell azt a tendenciát, amit az adatok mutatnak, **a szakiskolai képzés részaránya az országos 23,75%-os átlaghoz képest 36,84%, a jövőben ezt az arányt célszerű megőrizni**. A teljes szakképzés részarányát vizsgálva jó eredményt látunk; a szakképzés aránya középfokú képzésben országosan az elmúlt tanévben 61%, a megyében 73 %, ami jó eredmény. A Bács-Kiskun megyei középfokú oktatási szerkezet a hosszú távú szakképzés-fejlesztési tervekben kitűzött országos célt már most megközelíti.

Az egyes gazdasági ágazatok jövedelemtermelési részarányát és foglalkoztatási arányait vizsgálva megállapítható, hogy a nagyprojektekhez is kötődő gépészeti szakképesítések területén munkaerő szükséglet jelen van, így szükséges itt a képzési kapacitások növelése, elsősorban a megye északi területein. **A mezőgazdaság részaránya a képzési helyeket vizsgálva túlreprezentált, a megye mezőgazdasági reprezentációja lényegesen magasabb az országos átlagnál, ezért a képzési kapacitásokat is az országos átlagnál magasabb szinten kell működtetni**. A mezőgazdasági képzési osztály- és csoportlétszámok alacsonyak, a képzések sok képzési helyen folynak. Ennek racionalizálásánál a méltányosságra figyelemmel kell lenni, továbbá az utazási körülményeket és a kollégiumi ellátást is vizsgálni szükséges. A kereskedelmi és az építőipar ágazatban a képzési arányok a gazdasági reprezentációval azonosak. A szakképzés létszámadatait vizsgálva az országos adatoknál kedvezőbb, **magasabb a szakképzésben résztvevők létszáma**. Ezt a tendenciát kell folytatni és a képzési arányok kialakításánál az általános képzés és a szakképzés arányát a szakképzés irányába kell elmozdítania.

Az arányok változtatásánál figyelembe kell venni az elhelyezkedési mutatókat, valamint a foglalkoztatási mutatók gazdasági területekre vonatkozó adatait.

Ezeket erősítik meg a munkanélküliségi adatok is. A betöltetlen állásokat vizsgálva a **feldolgozóiparban, a kereskedelemben, a közigazgatásban, a védelmi ágazatban, a humán-egészségügyi, szociális ellátás területeken** szükséges a **képzési kapacitás növelése**, továbbá a **hiány-szakképesítések** kijelölésével a **szakmák népszerűségének** növelése.

Kiemelt cél a tanulószerezések számának növelése, amely a vendéglátás, a kereskedelem, az egyéb szolgáltatás, az építőipar és egyes gépipari szakképesítések kivételével alacsony.

8.2.3 Eredményesen működtethető szakképzési intézményhálózat, szakképzési centrumok és képzési profilok összehangolása

A szakképzési törvény (2011. évi CLXXXVII. törvény a szakképzésről) szakképzési integrációra vonatkozó előírásai alapján a megyében a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ fenntartásában lévő szakképző intézményekben 15832 tanuló tanul, ez alapján a törvény értelmében **egy vagy két** legalább 5000 fős létszámot elérő szakképző intézmény hozható létre. Cél a létrehozandó szakképző intézmény(ek) tagintézményi rendszerben működtetett intézményhálózat megteremtése, az eredményesen működő szakképzési iskolahálózat, amely hatékonyan rész tud vállalni a felnőttképzés feladataiból is.

A megye sajátosságai miatt - a nagy távolságok, a közlekedés minősége, az alacsony-szintű munkaerő-piaci és tanulói mobilitás - megvizsgáljuk a kettőnél több szakképzési centrum kialakításának lehetőségét is, amelynek megvalósítása csak a szakképzési törvény erre vonatkozó előírásainak megváltozása esetén lehetséges.

Az intézményszerkezet átalakításának szempontjai:

- A szakképzési centrumok a gazdasági potenciálhoz kapcsolódóan jöjjenek létre. Ezek alapját adják a GDP - megyén belüli - arányok, a megyei foglalkoztatási mutatók, a képzési kapacitások kihasználtsági mutatói, a tanulószerezések száma.
- A gazdasági nagyprojektekhez kapcsolódó képzési igények helyi kiszolgálása.
- A szakképzés profiltisztítása, amelynek eredményeként az általános képzési feladatokat (pl: gimnázium, általános iskola stb.) le kell választani a szakképzésről.
- A párhuzamos képzések újragondolása. A szakképzési centrumhoz tartozó intézményen belül a magas technológiai igényű szakképesítések egy képzési helyre telepítése. A tanulók számára méltányosan elérhető (1 órán belüli utazással) párhuzamosan oktatott képzések felesleges képzési kapacitásainak megszüntetése. A párhuzamos képzések akkor fenntarthatóak, ha van munkaerő-piaci igény, ha az adott intézményben biztosítható a minimális osztálylétszám, és ha a gyakorlati oktatás feltételei is biztosíthatók az adott feladatellátási helyen. A jelenlegi képzési adatokat vizsgálva ez jelentős képzési szerkezet-átalakítást jelent a intézményhálózatban.
- Kollégiumi ellátás és a közlekedési lehetőségek figyelembevétele a képzési szerkezet átalakítása során.
- Együttműködés a képzési centrumok (az integrációval létrehozott szakképző intézmények) között. A két képzési centrum egymás vonzáskörzetében lévő intézményei esetén is szükséges a párhuzamos képzések összehangolására vonatkozó fenntartói döntés.

- Képzések összehangolása a szakágazati szakközépiskolai képzésekben. A szakágazati szakközépiskolai képzések indítása a gazdaság igényeinek megfelelően a minimális osztálylétszámok figyelembevételével történhet, a specializáló +1 éves szakképzéseket az alapozó 4 éves képzést biztosító intézmények között össze kell hangolni. Például a gépészeti ágazati szakközépiskolai képzés több képzési helyen is indítható, de az 1 éves tiszta szakképző évfolyamokat centrumokba kell telepíteni és el kell kerülni a párhuzamos képzéseket.
- Gyakorlati képzőhelyek biztosítása, a duális képzés feltételeinek biztosítása. A gazdálkodó szervezetekkel való szoros együttműködésben kell biztosítani a szakképzés feltételeit. A szakképzési intézményhálózat átalakítása során fontos szempont a magas szintű gyakorlati képzés biztosítása. Az alapozó évfolyamokon a tanműhelyi képzés az iskolai vagy a gazdálkodó szervezet tanműhelyében, tanüzemében; a további szakképzési évfolyamokon tanulószerveződés keretében, valós gazdasági körülmények között. A szakképzési intézményhálózat kialakításánál kiemelt szempont a gyakorlati képzőhelyek biztosítása. A tanulószerveződéses gyakorlati képzési helyek megléte a térség gazdasági potenciálját is reprezentálja. A fő tevékenységként tanulók gyakorlati képzésével foglalkozó gazdasági szereplők valójában nem jelentenek gazdasági munkaerő-piaci tényezőket.
- A vidékfejlesztésért felelős miniszter döntése alapján átvett intézmények esetében vizsgálni kell, hogy az agrárpolitikáért, az élelmiszeriparért, az erdőgazdálkodásért, a halgazdálkodásért, a földügyért és térképészetért, a környezetvédelemért és vízgazdálkodásért, valamint a vadgazdálkodásért felelős miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítéseken kívül indokolt-e más szakképesítés oktatása, továbbá a az át nem vett, fenti képzést folytató intézmények esetében a képzéseket meg kell-e szüntetni.

A szakképzési intézményszerkezet a hatályos szakképzési törvény 5. §-a alapján a 15832 fő szakképzésben részesülő tanulóra vonatkozóan alapján egy vagy maximum két szakképző intézménnyel látható el.

A képzési rendszer területi igényekhez történő hangolása során kialakuló szakképzési centrumok, az intézményhálózati átalakítás a jelen helyzet felmérése alapján az alábbi két változatot teszi lehetővé:

1. Bács-Kiskun megye szakképzési feladatainak ellátása **egy szakképző intézmény** létrehozásával, amelyben **Kecskemét központtal** tagintézményi rendszerben működtethető a megye összes jelenlegi szakképző intézménye. Az integráció során vizsgálandó az egyes jelenlegi tagintézmények, további tagintézményi státuszának megtartása, illetve az intézmények telephelyi feladatellátássá való átalakítása. A döntések meghozatalánál figyelembe kell venni az intézményhálózat átalakítási szempontokat.
2. Bács-Kiskun megye szakképzési feladatainak ellátása **két szakképző intézmény** létrehozásával. A feladatellátás a jelenlegi képzési kapacitásokat és kihasználtságot tekintve **egy északi és egy déli pólust** határoz meg, **kecskeméti és bajai központtal**. Mindkét intézmény teljesíti a szakképzési törvény által előírt létszámkövetelményeket. Az alábbi táblázatban látható, hogy a jelenlegi létszámok alapján működőképes, a szakképzési törvénynek megfelelő létszámokkal létrehozható a két szakképzési centrum.

A szakképzési törvény előírásainak megfelelő intézményszerkezet **csak a meglévő TISZK-ek Európa uniós fenntartási kötelezettségeinek lejárta után hozható létre**. Ebben az esetben az intézményi integráció a jelenlegi TISZK-ek szintjén történik, majd ezt követően a fenti két - a jogszabálynak megfelelő - változat valamelyike hozható létre. Az állami fenntartású intézményekre vonatkozik az integráció kötelezettsége,

amely a Vidékfejlesztési Minisztérium (VM.) fenntartású intézmények esetében a fenntartói átvétel alapján kötelezően szerveződik.

Bármelyik intézményátszervezési stratégiát is választják javasolt a fenti szempontok mentén az átalakítás elvégzése. **A cél a szakképzési törvény által meghatározott intézményszerkezet létrehozása, amely a megyében a fentiekben bemutatott két változat egyike lehet.** A megye munkaerő-piaci tagoltságát, a közlekedési lehetőségeket figyelembe véve **a 2. változatot tartjuk jobb megoldásnak.**

Ebben az esetben is szükség van azonban az „északi” és a „déli” szakképzési centrumok között a szakképzések összehangolására, a képzési együttműködések kialakítására.

A fenti pólusok kialakítása során óhatatlanul felmerül, hogy azok elhelyezkedéséből fakadóan a megyei szakképzés rendszerében egy szakmát milyen esetben nevezhetünk a megye bármely pontján elérhető közelségűnek. Erre vonatkozóan irányadó, hogy amennyiben a szakképesítés megszerzéséhez szükséges mobilitást a megye szakképzési rendszere legalább 50%-ban támogatni tudja, akkor a szakma az adott helyen minősüljön elérhető közelségűnek.

Szakképzési centrumok létszámadatai								
Település	Állami fenntartású intézmény (KLIK)		Állami fenntartású intézmény		Egyházi fenntartású intézmény		Magán fenntartású intézmény	
	FEH-ek száma (db)	tanulók száma (fő)	FEH-ek száma (db)	tanulók száma (fő)	FEH-ek száma (db)	tanulók száma (fő)	FEH-ek száma (db)	tanulók száma (fő)
Bácsalmás	1	61	0	0	0	0	0	0
Baja	8	3564	0	0	1	188	5	390
Dunavecse	1	99	0	0	1	17	0	0
Harta	0	0	0	0	0	0	1	30
Jánoshalma	1	20	2	367	0	0	0	0
Kalocsa	6	1381	1	7	0	0	1	44
KeceI	0	0	0	0	0	0	1	153
Kecskemét	12	5570	0	0	0	0	8	1007
Kiskőrös	3	753	0	0	1	139	0	0
Kiskunfélegyháza	6	2137	0	0	1	189	3	900
Kiskunhalas	3	1444	0	0	1	538	2	47
Kiskunmajsa	1	201	0	0	0	0	0	0
Kunszentmiklós	2	331	0	0	0	0	1	261
Mélykút	0	0	0	0	0	0	4	126
Solt	0	0	0	0	0	0	2	80
TiszaKécske	2	271	0	0	0	0	0	0
	összesen:	15832						
Szakképzési Centrumok								
Kecskemét	5570	2137	271	753	331		9062	összesen
	Kecskemét	Kiskunfélegyháza	TiszaKécske	Kiskőrös	Kunszentmiklós			
Baja	3564	1381	1444	61	99	201	6750	összesen
	Baja	Kalocsa	Kiskunhalas	Bácsalmás	Dunavecse	Kiskunmajsa	15812	összesen

22. táblázat - szakképzési centrumok³⁴

Amennyiben a szakképzési törvény a jövőben lehetőséget biztosít további, a megyét lefedő szakképzési centrumok létrehozására, akkor a megye a fentiekben bemutatott sajátosságai alapján elképzelhető három vagy négy szakképzési centrum kialakítása. A jelenlegi és prognosztizált szakképzési tanulólétszámot figyelembe véve a szakképzési centrumok megyei szakképzési tanulólétszáma 14-18 ezer fő között tervezhető. A tanulólétszám alakulását a rövidülő képzési idő mellett befolyásolja a szakképzés részarányának várható növekedése, a középiskolai végzettség utáni szakképzés-, illetve a szakképzés felnőttoktatási formájának növekvő volumene. A három vagy négy szakképzési centrum képzési központként a területi sajátosságok alapján 3-8 ezer tanulót képezhetne. Három szakképzési centrum esetén a már bemutatott Kecskemét és Baja mellett Kiskőrös lehet szakképzési centrum. Négy szakképzési centrum esetén javaslatunk a Kecskemét, Baja, Kiskunfélegyháza és Kalocsa képzési központok.

³⁴ Oktatási Hivatal Bács-Kiskun Megye szakképzési megye térkép adatai alapján

Bármelyik intézményszerkezeti átalakításra nyílik lehetőség azt csak a fentiekben bemutatott szempontok figyelembevételével javasoljuk megtenni.

8.2.4 A duális (3 éves) szakképzési rendszer bevezetésének támogatása

A duális szakképzési rendszer legnagyobb problémája Magyarországon az, hogy a cégek **elsősorban profitra** törekszenek. Nem azért vállalják a tanulókkal történő foglalkozást, hogy a képzés végeztével szakképzett munkaerőhöz jussanak, hanem amiatt, mert a tanulók foglalkoztatása **bizonyos kedvezményekkel** jár. Ezért jellemző, hogy a tanuló-szerződéses diákok általában nem ott találnak munkát, ahol tanulók voltak, de a szakképesítésük, szakmai ismeretük a gyakorlati képzést nyújtó cégek elvárásainak megfelel. Kiemelt cél, hogy országos és megyei szinten is **ösztönzést találjanak a tanuló-szerződéssel foglalkoztatott tanulók képzési időn túli foglalkoztatására**, a gyakornoki programokra, amelyek a jól működő duális modellek alapját képezik.

Ezért amellet, hogy a duális szakképzési rendszer bevezetéséhez feltétlenül szükséges a **tanuló-szerződések általánossá tétele**, majd ennek következtében a gyakorlati képzőhelyek számának növelése, elengedhetetlen az MFKB szervezői szerepének erősítése úgy az iskolai, mint a külső gyakorlóhelyen folyó gyakorlati képzés területén. Ennek keretében az intézmények olyan megállapodásokat kötnek a gyakorlati képzést vállaló gazdasági társaságokkal, amelyekben részletesen meghatározzák a gyakorlati képzés tartalmi területeit és munkaprogramját.

A magas színvonalú gyakorlati képzési együttműködés keretében az MFKB támogatja a szakképző intézmények és a gazdálkodó szervezetek képzési együttműködését, mert együtt tudják biztosítani a magas szintű gyakorlati képzés feltételeit.

Így a képzés egyszerre igazodik a szakmai és vizsgakövetelményekhez, a helyi tantervhez, valamint a helyi munkaerő-piaci igényekhez, továbbá a gyakorlati képzést nyújtó cégek profitra irányuló törekvéseihez, növelve ezzel a képzetek munkaerő-piaci esélyeit.

Ahol a duális képzés lehetősége (vállalati képzőhely hiányában) nem lehetséges, ott a többszintű gyakorlati képzés biztosítására kell törekedni az intézményi képzés és az intézményközi gyakorlati képzés formájában, közösen használt tanműhelyekkel, a munkaerő-piaci szereplők bevonásával. **Cél, hogy az adott szakmákban megfelelő számú gyakorlati képzőhely álljon rendelkezésre a tanulólétszám függvényében.**

8.2.5 Jó színvonalon működő vállalati képzőhelyek számának növelése

A fő cél a szakképzési törvényben megfogalmazott duális szakképzés feltételrendszerének támogatása. Ennek megfelelően a szakiskolai és a szakközépiskolai ágazati alapozó képzési szakaszban tanműhelyi, csoportos formában sajátítják el a tanulók a szakma alapvető gyakorlati kompetenciáit. Ezt követően az oktatás tanuló-szerződés keretében valós gyakorlati körülmények között folyik. Támogatandó, hogy azok a gyakorlati képzőhelyek, amelyek részt vesznek a tanulók tanuló-szerződéses gyakorlati képzésében a lehetőségeikhez mérten a képzés első szakaszában a gyakorlati oktatást tanműhelyi formában is megszervezzék. Pedagógiai szempontból nem szerencsés az olyan profitorientált gazdálkodó szervezetek támogatása, amelyek csak a tanulóképzés céljából tartanak fenn tanműhelyeket. Az ilyen szervezeteket csak nonprofit formában célszerű működtetni. Az alapképzésben a meghatározó az iskolai tanműhelyek szerepe, de szükséges a szoros együttműködés a gazdálkodó szervezetekkel, továbbá a korszerű technológiai színvonal fenntartása. A vállalkozások bevonására született központi intézkedések jó irányba mutatnak, amelyet a helyi ösztönző formák is segítenek.

A gyakorlati oktatást végző, vagy abba bekapcsolódni szándékozó szervezetek számára a kamara által működtetett Tanácsadási Hálózat keretében a tájékoztatási rendszert tovább kell működtetni. A gyakorlati képzőhelyek ellenőrzésével el kell érni, hogy a tanulókkal való foglalkozás szakmai presztízis legyen. A tanulóképzés ténye jelentsen a társadalmi környezet számára is pozitív információt. A kamara sokat tesz a szakképzésben élen járó szervezetek elismeréséért oly módon, hogy évente díjazza a kiváló gyakorlati képzőhelyet, a legjobb szakképző iskolát illetve felnőtt képző intézményt. A díjat elnyerők számára további kedvezmények és pályázati lehetőségek biztosítását javasoljuk.

A gyakorlati képzőhelyek bővítésének lehetősége az is, hogy a szakképzési törvény által meghatározott keretek szerint azokat a képzőhelyeket is bevonják a gyakorlati oktatásba, amelyek nem rendelkeznek a szakképesítés teljes képzési tartalmához megfelelő eszközrendszerrel illetve tevékenységük nem terjed ki az adott szakképesítés teljes spektrumára. Ilyen esetben a németországi gyakorlatnak megfelelően a kamara koordinációjával szervezhető meg a gyakorlati oktatás. Szerződésben kell rögzíteni az egyes kiegészítő képzési szakaszok helyét és idejét. A kiegészítő gyakorlati képzés megvalósítható egy másik gazdálkodó szervezetnél, iskolai és nem iskolai tanműhelyekben. Ezekben az esetekben a képzés finanszírozásának módját is ebben a szerződésben szükséges rögzíteni. A kiegészítő képzések feltételrendszerének és működésének biztosítása emelni fogja a képzés színvonalát. Szervezésére és a feltételrendszer biztosítására a megyei szakképzési forrásokat is fel kell használni.

8.2.6 Az iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli képzések koherenciájának biztosítása

A megyei szakképzett munkaerő-kínálat **rugalmas**, munkaerő-piaci igényeknek megfelelő, vagy **csekély befektetéssel**, rövidtávon megfelelővé alakítható kínálata az iskolarendszerű és az iskolarendszeren kívüli képzések koherenciájának megteremtésével alakítható ki. Ennek során a két képzési típust különböző stratégiai célok szolgálatába kell állítani:

Az iskolarendszerű képzésben a munkaerő-piac **hosszútávú igényeihez alkalmazkodó képzések** kialakítása szükséges, figyelembe véve a vállalati igény- és elégedettség mértéket, külön hangsúllyal a felnőttképzések kompetencia-szemléletű megalapozására.

Ezzel szemben a felnőttképzésben a **munkaerő-piac azonnali igényeihez alkalmazkodó**, rövid idejű képzési programok kialakítása volna célravezető, amelyhez az alapot az iskolarendszerű képzésben felismert és továbbfejlesztett kompetenciák, és az ezek alapján kialakított kompetencia-térképek jelentik. A szakmai képzések és továbbképzések esetében – a fenti szempontokon túlmenően – a vállalati „kapun belüli” képzések kiemelten támogatandók. A járműipar, a megújuló energiaforrások, a K+F területeken képzések fejlesztése, elindítása a duális képzésben szintén előnyben részesítendő.

8.2.7 A szakképzés társadalmi elismertségének növelése

A szakképzés vonzóvá tételének alapvető feltétele, hogy a szakmák társadalmi presztízse növekedjék. Ehhez nem csak a potenciális tanulókat szükséges célzott üzenetekkel elérni, hanem a helyi társadalom számára kell világossá tenni, hogy a jó szakképzés alapja a munkaerő-piaci érvényesülésnek.

A szakképzés presztízisének emelése elsődleges feladat. Ma a szakiskolába jelentkezők között nagyon sok a gyenge általános iskolai eredménnyel rendelkező tanuló. A szakközépiskolák bőséges megyei kínálatot biztosítanak és a bőséges kínálat következtében erre a képzési formára is sokan kerülnek be gyenge előképzettséggel. Ezért is alapvető

cél a középfokú oktatás megyei-szintű belső szerkezetének átalakítása, amely növeli a szakképzés részarányát. Folytatni kell a megyében megindult jó gyakorlatot, amelynek lényege, hogy a gimnáziumi képzés részarányát csökkenteni szükséges, a szakközépiskola arányát szintén csökkenteni, vagy legfeljebb szinten tartani és **a szakiskolai oktatás részarányát ennek megfelelően növelni.**

A megyében a Széll Kálmán Tervben megfogalmazott céloknak megfelelően ezt az arányt az elkövetkező öt évben az alábbi célként megjelölt arányok irányába kell elmozdítani: gimnáziumi képzés 25 %, szakközépiskolai képzés 35%, szakiskolai képzés 40 %.

A kitűzött cél elérésének lehetséges eszközei között a legfontosabb és eredményes lehet az MFKB képzési arányokra és keretszámokra vonatkozó javaslata és az ennek következtében kiadott kormányrendelet. Az állami fenntartásba került intézmények esetében az intézményszerkezeti és szakmaszerkezeti döntéseknél ezeket a célokat figyelembe kell és lehet venni. A nem állami fenntartású intézmények esetében a megyei fejlesztési terv hasonló tartalmú céljai mentén szükséges eljárni, illetve a keretszámokra vonatkozó döntések ezekre a fenntartókra is vonatkoznak. A szakképzés arányának növelésére másik eszközrendszer az új típusú pályaaorientáció és PR tevékenység, továbbá a támogatási rendszer adta lehetőségek jobb kihasználása. Az általános iskola felső tagozatában a 7-8. osztályok tanulói, szülei és az általános iskolai pedagógusok ismereteinek bővítése céljából a kamara által irányított életpálya tanácsadási szolgáltatás működik. A bevont partnerek segítségével az 5-6-7-8. osztályok számára tematikus anyagokat és gyakorlat centrikus projekteket kell összeállítani és a tevékenységbe be kell vonni a szülőket is, hiszen nekik a pályaválasztási döntés meghozatalában jelentős szerepük van.

Az a cél, hogy az általános iskolai tanuló **fizikai kontaktusba kerülhessen anyagokkal, eszközökkel**; láthasson, tapasztalhasson a szakmákra jellemző **technológia folyamatokat, szituációs helyzeteket.**

A szakképzés minősége javításának harmadik iránya az átjárhatóság és a rugalmas középfokú oktatási szerkezet támogatása, a jogszabályok adta lehetőségek jobb kihasználása. Támogatás nyújtható az iskolaszerkezeti döntésekkel, a célcsoport hatékony tájékoztatási rendszerével, azzal, hogy a szakiskolában végzetek érettségit szerezhessenek, illetve a középiskolában végzetek – szakközépiskolában vagy gimnáziumban végzetek - továbbtanulhassanak a szakiskolai képzésben. Így a szakiskolai képzés színvonala növelhető. Ezeket a rugalmas képzési struktúrákat a kialakuló megyei szintű központi szakképzés-irányításnak a szakképzési centrumokban célszerű biztosítani. A szakképzésben ma még alacsony volumenben jelenlévő felnőttoktatási formák bővítésével is lehetőség nyílik a szakképzés számarányainak növelésére.

8.2.8 Az egységes pályakövetési rendszer bevezetése és eredményének felhasználása a képzési kínálat tervezéséhez

A pályakövetés kiemelt célja, hogy a végzeteket saját szakmai életútjuk – adatokon alapuló – megtervezésében a szakképző intézményben eltöltött tanulási szakasz alatt és után segítse. Egységes módszertanon alapuló megyei pályakövetési rendszer kiépítése a cél, amely rendszeresen gyűjt információkat a tanulók elhelyezkedéséről, illetve a már elhelyezkedett fiatal munkavállalók munkahely-választásával kapcsolatos motivációs háttéréről, a helyi munkaerő-piaci helyzetről. A pályakövetés a szakképző intézmények számára a képzés minőségére vonatkozóan visszacsatolást biztosít. A pályakövetés megyei összesített adatai az országos tendenciákhoz képest mutatják a megye szakképzési rendszerének hatékonyságát, kapcsolódását a helyi munkaerő-piachoz.

A megyén belüli adatok megmutatják a szakképzés megszervezésének mennyiségi, minőségi és hatékonysági eredményeit. A pályakövetési adatok megalapozó információkat adnak a szakképzési keretszámok kialakításához, a képzési szerkezet, az intézményhálózat fejlesztéséhez.

8.3 A tanulók életen át tartó tanulásának megalapozása: a tanulók szakmai és általános kompetenciáinak fejlesztése

8.3.1 A szakképzés mint fogadó és mint beszállító

A beszállítói szerep a megyei szakképzési stratégiában két vonatkozásban jelenik meg:

- Az általános iskola, mint a szakképzés beszállítója – a szakképzés megyei irányításának célja a szakképzésben résztvevő tanulók alapképzésből fakadó hiányosságainak, fejlesztendő területeinek feltérképezése, és ezen hiányosságok hatékony kommunikációja az általános iskolák irányába. **Megfelelő kommunikációs viszony (ami a területtel kapcsolatban stratégiai cél)** esetén a szakképzés segíthet az általános iskolával szembeni elvárások megfogalmazásában, csökkentve ezzel az igényt a HÍD-jellegű társadalmi programok indítása iránt.
- A szakképzés, mint beszállító – a megyei szakképzés rendszere beszállítóként jelenik meg a munkaerő-piac, a felnőttoktatás, a felnőttképzés, a felsőoktatás, valamint az informális- és non-formális oktatás társadalmi alrendszerében. A szakképzés munkaerő-piachoz és felnőttképzéshez fűződő viszonyát a stratégia külön fejezetekben tárgyalja. A felsőoktatáshoz, a felnőttoktatáshoz, továbbá az informális- és non-formális oktatáshoz kapcsolódóan a szakképzés célja az európai **lifelong learning** – stratégiákban³⁵ megfogalmazott elveknek megfelelően alapot teremteni a képzést elvégzők számára a szakmai és interdiszciplináris képzésekben történő részvételre.

8.3.2 Eredményes pályaaorientációs és pályaválasztási rendszer kialakítása

A pályaaorientációs és pályaválasztást támogató tevékenységek célja, hogy a tanulók **megismerjék a szakképző intézmények által oktatott szakmacsoportokat és szakmákat** annak érdekében, hogy a megfelelő szakmaválasztással növekedjék a munkaerő-piacon való sikeres elhelyezkedésük. Ennek érdekében a jelenlegi jó gyakorlatokra építve a megyei szakképzési struktúrához igazodó, egységes elveken, illetve módszertanon alapuló pályaaorientációs és pályaválasztási rendszert kell működtetni.

A megye pályaaorientációs tevékenységének fő célcsoportja a 7-8. osztályos általános iskolai tanulók köre. A pályaaorientációnak a munkaerő-piaci és képzési szereplők együttműködésében, a megyében működő szakképző intézmények, illetve szakképzési centrumok együttműködésében kell megvalósulnia. Ennek szervezését, irányítását a kamarának az eddig szerzett munkatapasztalataira építve kell működtetnie. A pályaaorientációnak gyakorlat centrikusnak kell lennie, a tanulóknak meg kell ismerniük a szakképesítés helyszíneit, a használt anyagokat, eszközöket, a szakképesítéshez szükséges személyes tulajdonságokat, kompetenciákat. A gazdaság szereplőinek bevonásával be kell mutatni a szakmai életpályákat, a munkaerő-piaci helyzeteket, a vállalkozások működésének alapjait, **a vállalkozóvá válás lehetőségeit és feltételeit**. A pályaaorientációt a szakképzési rendszer átalakításával az intézményi integrációhoz kapcsolódóan új alapokra kell helyezni. Az intézmények közötti versenyhelyzet megszűnésével, a kamara irányításával el kell érni, hogy a pályaválasztás előtt álló fiatal megfelelő információkhoz jusson, megismerhesse képességeit és önmaga számára és a munkaerőpiacnak is a legmegfelelőbb képzést választhassa.

³⁵ http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11054_en.htm

A szakképzési centrumokban folyamatos pályaválasztási tanácsadást kell működtetni, amelyekben a szakképesítések bemutatásán túl, képesség-felmérést és pályairányítási támogatást is kaphatnak az érdeklődők. A megyei szakképzési profiltisztítás és a képzések összehangolása megteremti annak lehetőségét, hogy a centrumokban az intézményhálózattól független tanuló-centrikus pályorientáció működhessen. Ebbe a munkába szükséges a kamara koordinálásával a gazdálkodó szervezetek bevonása, az ismeretek megszerzése, a gyakorlati tapasztalatszerzés és a munkavállalói életpálya bemutatása.

8.3.3 A felzárkóztatás támogatása

A megyei szakképzési rendszerben a felzárkóztatás támogatása a napi iskolai gyakorlat támogatása mellett **elsősorban a HÍD jellegű programokon keresztül valósulhat meg**, amelyek útján a Köznevelési törvény a szakiskolai felzárkóztató oktatás keretében lehetőséget biztosított a lemaradó tanulóknak, hogy alapfokú iskolai végzettség hiányában is be tudjanak kapcsolódni a szakképzésbe. A szakképzés, ezen belül a szakiskola presztízsének növelését jelenti, ha nem minden tanuló kerül az érettségit adó iskolákba és a szakiskolákba, hanem a HÍD programok segítségével piacképes végzettséget szerezhhetnek azok is, akik eddig más középfokú intézményekbe jártak. Mindez egyértelművé teszi az általános iskolába járó tanulók és szülei számára is, hogy a szakképzésbe való bekapcsolódás egy elérendő cél, és a jó szakma egy életpályát jelent. Ugyanakkor a HÍD programokban tanulóknak ez a képzés nem zsákutca, mert a megszerzett államilag elismert szakképesítésen túl, a szakképesítések moduláris felépítése miatt további lehetőségek nyílnak meg a szakmailag és önmagára igényes tanulók előtt. Fontos tudatosítani, hogy a szakképzési szerkezet nem jelent determinált társadalmi helyzetet, van lehetőség szakmaváltásra, újabb szakma megtanulására, vagy akár az érettségi megszerzésére is. Az egy életen át tartó tanulás a folyamatos ismeretszerzés mellett jelenti az **állandó megújulást**, a korrekciók lehetőségét, a bármilyen képzési szinten elsajátított ismeretek hasznosságát.

8.3.4 A tehetséggondozás támogatása

A szakmaszerkezet kialakításában és a tartalmi módszertani fejlesztések területén - tekintettel a várhatóan heterogénebbé váló tanulói összetételre - új tehetséggondozó programokat, ösztöndíjakat kell kidolgozni és alkalmazni. A tehetséggondozás egyik lehetősége az érettségit adó képzések irányában a továbbtanulás támogatása, az adott szakképesítések magasabb szinten történő folytatása. A **szakképzési versenyek** lehetőséget teremtenek a szakmai elkötelezettség elmélyítésére, ezért a tanulókat támogatni kell a versenyfelkészítéssel, az elismerési rendszer működtetésével. A szakképző intézményeken belüli eredmények (versenyeredmények, vizsgaeredmények, összefüggő nyári gyakorlaton való kiváló teljesítmény) elismerését a gazdaság is ismerje el, legalább egy oklevéllel, esetleg apró díjjal, a gyakornoki foglalkoztatási lehetőséggel. A szakképzés presztízsének emelése céljából nagyszerű kezdeményezés a megyei kamarai elismerési díjrendszer a képzőhelyek és a szakképző intézmények számára. Javasoljuk, hogy az országos vagy nemzetközi versenyeken kiváló eredményeket elérő tanulók, pályakezdő fiatalok is részesüljenek megyei szintű elismerésben. A jelenlegi díjazási rendszerhez kapcsolódóan az eredményes tanulóképzést folytató gazdálkodó szervezetek használhatják a **„kiváló gyakorlati képzőhely”** elismerő címet a nagyközönség számára is megjelenő módon. Ezzel hosszú távon is elérhető az a Németországban már működő gyakorlat, hogy a cég számára a gyakorlati képzésre való alkalmasság szakmai nívót is jelentsen.

8.3.5 A tanulói mobilitás erősítése

A tanulói mobilitás kulcsfontosságú az egységes megyei szakképzési stratégia szempontjából. A pólusok kialakításának rendje, és az azokban oktatott szakmák struktúrája az adott szakmák iránt mutatkozó munkáltatói igény és az ezzel kapcsolatos tanulói igények függvénye. **Amennyiben a két érték jelentős eltérést mutat, akkor a stratégiai tervezés nem érheti el a célját.**

Miután a gazdaság munkaerő-feltevő helyei általában nehezebben mozgathatóak a tizenéves tanulóknál, a helyben jelentkező munkaerő-piaci, - ennek megfelelően képzési igényeket a tanulói mobilitás ösztönzése útján célszerű megoldani. Egy szakma akkor tekinthető elérhető közelségűnek, ha a megye szakképzési rendszere a megszerzéséhez szükséges mobilitásokat **legalább 50%** erejéig támogatni tudja. Ennek **konkrét rendszere – a jelenlegi bejárók arányait figyelembe véve – kidolgozandó.**

A szakképzési centrumoknak meg kell teremteni a kollégiumi ellátás szükségleteknek megfelelő szintű ellátását. Ennek érdekében a megyei szakképző intézmények fenntartójának koordinálni a kell a megyei kollégiumi ellátást a szakképzés gazdasági igényeihez illeszkedően. A szakképzési szerkezetben a magas technológiai igényrel rendelkező szakképesítéseket célszerű egy-egy szakképzési centrumba szervezni. Ahol többletráfordítás nélkül biztosítható a megfelelő (köznevelési törvénynek megfelelő) tanulólétszám és biztosítható a duális képzés gyakorlati feltételrendszere, meg kell szervezni az iskolai rendszerű szakképzést. Ez elsősorban a 3 éves szakiskolai képzés esetében fontos, ahol többségében 14 éves korban kell dönteni a szakképzés helyszínéről, amely mobilitási kérdéseket is felvet. A képzési centrumok, helyszínek kiválasztásánál figyelembe kell venni a közösségi közlekedés lehetőségét, illetve a szakképzés irányítás szintjén támogatni kell a közösségi közlekedés szakképzés igényeit kielégítő biztosítását.

A tanulói mobilitást, a helyes szakmaválasztást támogatja a szakközépiskolai képzések megyei szintű és a szakképzési centrumok közötti összehangolása. A 4+1 éves szakközépiskolai képzés jellegéből adódóan az első négy évfolyamon szakmacsoportos alapozás folyik, amely a lakóhelyhez közeli szakképző intézményben folyhat; a „+1” év szakmai specializáció már megyénként csak egy helyen, magas technológiai színvonalú képzési helyen folyhat. A tanulóknak 14 évesen nem kell távolra utazniuk vagy költözniük, majd ezt követően már nagykorúként vesznek részt az egy éves specializációs képzésben. Ebben az évben a gyakorlati képzés ideális esetben tanulószerveződéssel gazdálkodó szervezetnél folyik, amely a munkaerő-piaci helyzethez igazodva szintén közelebb lehet a tanuló lakóhelyéhez.

Az előbb vázolt alapelveket célszerű figyelembe venni a szakmaszerkezeti döntéseknél, a képzési centrumok kialakításánál.

8.4 A szakképzési rendszer céljainak elérését biztosító humán erőforrás biztosítása

8.4.1 A szakképzés-irányítás (menedzsment) fejlesztése

Az egységes megyei szakképzési stratégia alapja a minőségirányítási alapelveknek megfelelő működés biztosítása. Miután a tervezés, végrehajtás és értékelés területén tevékenykedő szakemberek eredményes munkája kizárólag készségeik folyamatos fejlesztése útján lehetséges, a programok szervezése és támogatása a stratégia sikerének alapfeltétele. **Az MFKB döntéseinek előkészítése, az információ gyűjtés feltétele a szakmailag megalapozott szakmaszerkezeti döntések meghozatalának.** Ehhez szükséges egy kapcsolati háló működtetése a gazdálkodó szervezetekkel, az érdekképviselői szervezetekkel, a szakképző intézmények fenntartóival, az állami fenntartóval és a nem állami fenntartású intézmények körével. A szakképzés-irányítás feladata a szakképzési adatbázis évenkénti frissítése, a döntés-előkészítés támogatása, a döntések beválasztásának vizsgálata.

Célszerű létrehozni egy **megyei szakképzési fórumot a KLIK és a kamara koordinációjában**, amelynek feladatai:

- a helyi és a megyei szakképzés-fejlesztési tervezés összehangolása és módszertani támogatása, a helyi igények kezelése a megyei szakképzési rendszerben;
- a szakképzés- és területfejlesztés közötti közvetítés, a Megyei Önkormányzat szakmai konzultációs szervezeti feladatainak támogatása;
- a megyei feladatellátási, intézményhálózat-működtetési és köznevelés-fejlesztési terv és a szakképzési stratégia koherenciájának biztosítása;
- a gazdaság és a munkaerő-piac szükségleteinek feltárása, megismerése és a helyi, illetve a megyei szakképzés munkaerő-piaci igényeihez igazítása;
- az aktuális munkaerő-piaci folyamatok áttekintése és megvitatása, az álláskeresési információk figyelemmel kísérése, elemzése, beépítése a döntések előkészítésébe;
- közvetítő és érdekérvényesítési szerep az oktatási, munkaügyi és szociális ágazati irányítás felé;
- részvétel a területfejlesztési programok készítésének, végrehajtásának és nyomon követésének folyamatában;
- a régió szakképző intézményei és a gazdálkodó szervezetek közötti együttműködések elősegítése;
- a megyei szakképzési támogatási rendszerek orientálása a szakképzési stratégia célrendszerére alapján;
- a szakképző intézmények nemzetközi kapcsolatainak ösztönzése, támogatása;
- a pályakövetési rendszer kialakításának kezdeményezése és részvétel annak működtetésében.

8.4.2 A stratégiai célok elérését támogató pedagógus-továbbképzések ösztönzése

A szakképzésben részt vevő közismereti és szakmai elméleti tárgyakat tanító pedagógus továbbképzését összehangoltan oly módon kell megszervezni, hogy azok tartalma egyrészt a megye szakképzési céljaihoz, másrészt az abból megfogalmazott intézményi célokhoz kapcsolódjanak. Ösztönözni kell a szakképző intézmények elméleti tanárainak és gyakorlati oktatóinak a versenyszférában való tapasztalatszerzését. Koordinálni kell ezen együttműködések továbbfejlesztését workshop-ok, továbbképzések, kölcsönös látogatások módszereivel. Meg kell szervezni a gazdasági szakemberek szakképző intézményekben tartott foglalkozásait, előadásait, gyakorlati bemutatóit. Szakmai továbbképzéseket kell szervezni a szakképző iskolák pedagógusai számára a gazdálkodó szervezetek elvárásait tükröző technológiai folyamatokról, a szakmai elvárásokról és a munkavállalókkal szemben támasztott követelményekről.

8.4.3 A gyakorlati oktatók rendszeres képzése, képzésük korszerűsítése

Olyan **egységes megyei továbbképzési rendszert szükséges kialakítani**, amely egyrészt képes megjeleníteni a gyakorlati oktatók részéről megfogalmazott képzési igényeket, másrészt mind a megyei szakképzés-fejlesztés stratégiai céljaihoz, mind a szakképző intézmények, illetve azok fenntartóinak céljaihoz igazítja a képzések tartalmát. A rendszeres képzési lehetőség feltételeit kell megteremteni az iskolai oktatók szakmai továbbképzésére, a gazdasági változások, követelmények megismerésére, továbbá a gazdálkodó szervezetek oktatói számára a szakképzés dokumentumainak megismerésére (szakmai és vizsgakövetelmények, kerettantervek, szakmai vizsgáztatás szabályai) és a pedagógiai ismeretek bővítésére.

Támogatni kell a gazdálkodó szervezeteknél a **gyakorlati oktatást végzők kapcsolattartásának biztosítását** a szakképző intézmény munkatársaival (osztályfőnök, elméleti szaktanár). A kapcsolattartás formáinál támaszkodni kell a digitális kommunikációs csatornákra.

8.4.4 A mesterképzés szerepének növelése a gyakorlati képzésben

Miután a későbbiekben a mesterképzés résztvevői által válik hozzáférhetővé számos, a bevezetendő duális képzés céljait szolgáló külső tanműhelyi képzés, így a mesterképzés támogatása fontos eleme a leendő szakképzési rendszernek. A tanulók gyakorlati oktatásában való részvétel a gazdálkodó szervezetek presztízsének egyik fokmérője lehet. Ennek feltételeként a mesterképzés - a magyar gazdasági hagyományokra építve - a szakképzés egyik fontos tényezője lehet.

A szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 31.§ (1), 92.§ (17) szabályozása alapján gyakorlati képzést folytató szervezetnél folyó gyakorlati képzésben gyakorlati oktatóként 2015. szeptember 1-jétől olyan személy vehet részt, aki azon szakképesítések tekintetében, amelyekben a szakképesítésért felelős miniszter kiadta a mestervizsga követelményeit, mestervizsgával rendelkezik. A törvényi előírás számos előnye mellett komoly anyagi terhet jelenthet a gyakorlati képzést folytató gazdálkodó szervezeteknek. A probléma feloldását képzési támogatás kialakításával és bevezetésével a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara miniszteriális szinten kezdeményezte, eredménye még nem ismert. A megnövekedni látszó feladatokra a Bács-Kiskun megyei Kereskedelmi és Iparkamara Szakképzési Irodája folyamatosan készül. A szakképzési adatbázisban **rögzíteni kell a jelenlegi oktatók képzési szintjét**, a szakképzésbe bekapcsolódó gyakorlati oktatók képzési igényét.

A képzési eredmények alapján (versenyeredmények, vizsgaeredmények) kiváló gyakorlati oktató címet lehet alapítani a tanulóképzésben kiválóan teljesítő gyakorlati oktatók körében.

8.4.5 Az oktatói mobilitás erősítése

A megyei szakképzés problémáival foglalkozó rész erőforrás-fejezetében felsoroltak figyelembe vételével az oktatói mobilitás területén az alábbi célok fogalmazhatók meg:

- Az állami intézményfenntartó (KLIK) intézményhálózatán belül meg kell teremteni a szakemberek foglalkoztatását a lehető legjobb szakemberellátás biztosítása érdekében. A több helyen való foglalkoztatás támogatja a minőségi oktatást – „utazó szakember hálózattal” mobilizált és adekvát szakember ellátás biztosítható a rugalmas megyei szakképző intézményi hálózatban;
- Az oktatói áttanítás rendszerének támogatása azon szakoktatók esetében, akik mind szakmai ismereteik, mind a gazdaság egészének működésével kapcsolatos tudásuk tekintetében iránymutató kompetenciákkal bírnak, és képesek motiválni a tanulókat az iskolai és a gyakorlati foglalkozásaik, valamint leendő munkahelyük megválasztása során egyaránt;
- A szakmunkát igénylő piacon kiváló munkát végző szakemberek kettős célú bevonása a szakképzésbe: egyrészt a tanulók ismeretszerzési lehetőségeit javítandó, másrészt a rendelkezésre álló szakoktatók ismereteinek aktualizálása céljából.
- Támogatni kell kiváló gazdasági szakemberek elméleti tanárokként és szakoktatókként való bekapcsolódását a szakképző intézmények munkájába óraadóként vagy részmunkaidő foglalkoztatási formában.
- Meg kell teremteni az anyagi forrását annak, hogy kiváló gazdasági szakemberek pedagógus továbbképzéseket, tanulói kurzusokat tarthassanak a szakképző intézményekben.

8.5 Az esélyegyenlőség biztosítása

8.5.1 A nők esélyegyenlőségének biztosítása

A női szakmák elégtelen kínálata egyike a megyei szakképzés számos problémájának. A megyei szakképzési stratégia keretében a női szakképzés jövőjével kapcsolatosan az alábbi lehetőségeket jelölhetjük meg célként:

1. A hagyományos női szakmák piaci lehetőségeinek vizsgálata, szükség esetén támogatásuk a termelés fokozása, ezáltal a felvevő-kapacitásuk növelése érdekében;
2. A női foglalkoztatás új útjainak keresése, részint az eddig kizárólag férfiszakmáknak tekintett területeken, ahol a technológiai fejlődés okán már nők is teljes értékű munkát végezhetnek, részint pedig új, a megye területén még ismeretlen szakágakban, szakterületeken.
3. A célirányos pályorientációval - nyugati példákat követve - be kell mutatni, hogy sokszor hagyományosan férfias szakképesítésnek ismert területeken lehetőség van nők foglalkoztatására. Ebben a leendő jelentkezők célcsoportja mellett meg kell keresni a munkaadókat is, és bevonni őket a szemléletváltoztató programba.
4. Támogatni szükséges a nők munkavégzéséhez kapcsolódó részmunkaidős foglalkoztatási formákat, az egyéni munkaidő-beosztás alkalmazását.

A célok elérésének folyamata során ügyelni kell a nők családban és társadalomban betöltött szerepének tiszteletben tartására.

8.5.2 A sajátos nevelési igényű tanulók és a fogyatékkal élők esélyegyenlőségének biztosítása, integrálásuk

A speciális támogatást igénylő, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók támogatásával kapcsolatban három stratégiai szempontú célterület jelölhető meg:

1. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében a megye teljes területén fejlesztő pedagógusok, pszichológusok, logopédusok alkalmazása – szoros együttműködésben a pedagógiai szakszolgálati központokkal.
2. A hátrányos helyzetű tanulók számára lehetőséget teremt a képességeihez igazodó iskolai rendszerű szakképzés vagy a HÍD programokban való részvétel lehetősége.
3. A fogyatékkal élő tanulók orientációja a védett munkahelyek, védett szakmák irányába, különös tekintettel az erre esetlegesen vonatkozó, aktuális vagy stratégiai kormányzati szándéokra.
4. A képzések területének akadálymentesítése, a külső képzőhelyek esetében a képző szervezettel együttműködésben, a megyei szakképzési rendszer mindenre kiterjedő támogatásával, az erre a célra esetlegesen elkülönített központi források igénybevétele.

8.5.3 A romák esélyegyenlőségének biztosítása, integrálásuk

A romák esélyegyenlőségének és integrációjának biztosítása a szakképzés területén nem választható el a romák társadalmi integrációját célzó nemzeti szintű koncepcióktól és programoktól. Ahhoz, hogy megjelenhessenek a megyei szakképzés rendszerében, már az általános iskolai képzés során átfogó, az oktatási, foglalkoztatási, szociális és egészségügyi terület metszeteit egyaránt érintő, eredményesen működő ösztönző rendszerek szükségesek.

A megyei szakképzés menedzsmentjének elsődleges célja az említett rendszerek hatékony információátadással történő segítése, mert csak így válhat az alapképzés a roma integráció szempontjából a szakképzési rendszer, majd később a munkaerő-piac eredményes beszállítójává.

A megyei szakképzési rendszer további célja a rendszerben tanuló romák tanulási nehézségeit, esetleges beilleszkedési zavarait áthidaló programok indítása és működtetése, minden esetben a nemzeti roma stratégiában³⁶ meghatározott elvekkel és gyakorlatokkal összhangban.

8.5.4 Az iskola szociális szerepvállalásának támogatása

Mivel a szakképzésbe belépő fiatalok jelentős része szociális problémákkal küzd, elengedhetetlen a szakképző intézmények szociális jellegű tevékenységeinek erősítése. Ennek keretében minden intézményben tanulói támogató rendszert, iskolapszichológust és gyermek- és ifjúságvédelmi felelőst szükséges alkalmazni, akik szoros kapcsolatban látják el feladataikat az oktatást segítő más ágazati szakintézményekkel (családsegítő központok, egészségügyi intézmények stb.) együttműködve.

A szociálisan legrászorultabb tanulók számára ösztöndíj programot kell kidolgozni, amelynek segítségével képesek lesznek befejezni tanulmányaikat.

³⁶ <http://romagov.kormany.hu/download/8/e3/20000/Strat%C3%A9gia.pdf>

9 A 2014/2015-ös tanévre vonatkozó döntések

Az alábbiakban részletezzük a kormányzat 2014/2015-ös tanévre vonatkozó szakmaszerkezeti döntésének³⁷ lehetséges hatását a megyei szakképzésre vonatkozóan a célból, hogy a szükséges döntések meghozatala összhangban álljon a Stratégiában megfogalmazott célokkal.

9.1 Szakmaszerkezeti döntés előkészítése

A szakmaszerkezeti döntés figyelembe veszi a munkaerő-piaci igényeket, a közép-és hosszú távú fejlesztési terveket és a gazdasági irányokat. Célja, hogy az államilag támogatott képzések megfeleljenek a gazdaság elvárásainak. A körültekintő döntés támogatja, hogy az első szakképesítéshez térítés nélkül jussanak a fiatalok. A kormány 2012-ben döntött először a szakképzési törvény 84. §-a alapján a következő tanév beiskolázási kereteiről. Ez a döntés a Regionális és Fejlesztési és Képzési Bizottság (RFKB) javaslata alapján határozta meg, hogy egyes szakképzések

- korlátozás nélkül támogatottak,
- korlátozottan támogatottak,
- nem támogatottak.

Ezenkívül meghatározásra kerültek a hiány-szakképesítések is, ezen szakképesítéseket választók ösztöndíjban részesültek. 2013-tól a szakmaszerkezeti döntés megyékre és fenntartókra lebontva tartalmazza a keretszámokat. A szakmaszerkezeti döntés a szakképesítésekre és az új szakközépiskolai 9. évfolyamon induló képzésekre is vonatkozik. A javaslat három kategóriára vonatkozik: a korlátozás nélkül beiskolázható, az egyáltalán nem támogatott és a korlátozottan támogatott szakképesítésekre. Ez utóbbi kategória esetén meghatározásra kerültek a 2014 szeptemberében induló iskolai rendszerű szakképzésekre vonatkozó – megyénként és fenntartónként - beiskolázási keretszámok. A 2013-as döntésben megyénként 10 szakképesítés lett hiány-szakképesítés. Ez a szakmaszerkezeti döntés a szakképzés irányait és arányait jelöli ki és közvetíti a gazdaság igényeit az iskolai rendszerű szakképzés felé.

A döntés nem vonatkozik a speciális szakiskolai-, a rendészeti – és a honvédelmi képzésekre.

A szakmaszerkezeti döntés széleskörű előkészítő folyamat következménye. A MFKB-ok március végéig szakmaszerkezeti javaslatot fogalmaznak meg és az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) a művészeti és kézműves szakképesítések esetében teszi meg ugyanezt. E javaslatok alapján a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) és - a releváns képzések esetében - a Vidékfejlesztési Minisztérium (VM.) tesz javaslatot megyénként a keretszámok fenntartók közötti elosztására. A javaslat előkészítéséhez a Nemzeti Munkaügyi Hivatal Szak- és Felnőttképzési Igazgatóság (a továbbiakban: NMH SZFI) által támogatott rendszeren keresztül megvizsgálják a nem állami fenntartók képzési igényeit is. Ezt követően jelenik meg a kormányrendelet, amely a 2014/15 tanévre meghatározza a fenntartónkénti képzési keretszámokat és a hiány-szakképesítéseket.

³⁷ A Stratégia elkészítéséig a kormányrendelet a szakmaszerkezeti döntésről nem jelent meg. A fejezet megírásához a Nemzetgazdasági Minisztérium honlapján található Tervezet (Tervezet a 2014/2015-ös tanévre vonatkozó szakmaszerkezeti döntésről és a 2014/2015-ös tanévben induló képzésekben szakiskolai tanulmányi ösztöndíjra jogosító szakképesítésekről szóló kormányrendeletéről) vettük alapul. Ennek elérhetősége: <http://www.kormany.hu/hu/dok?page=4&type=302&year=2013#!DocumentBrowse>

9.2 A Bács-Kiskun megyére vonatkozó 2013-as szakmaszerkezeti döntés

A szakmaszerkezeti döntésben **21 szakképesítés kapta meg a „támogatott” minősítést**, amelynek értelmében korlátok nélkül lehet beiskolázni és képzéseket indítani. **Ebből 13 szakképesítés a gépészet és a közlekedés szakmacsoportokba tartozó szakképesítés**, három szakképesítés a egészségügyi-szociális szakmacsoportba, kettő szakképesítés az építőipari szakmacsoportba, kettő a mezőgazdasági szakmacsoportba tartozik és bekerült a támogatott képzések közé a női szabó képzés is. Megállapítható, hogy ezek a képzési irányok indokoltak, a helyzetelemzésben bemutatott gazdasági adatok, a foglalkoztatási mutatók alátámasztják ezt a döntést. A női szabó képzés támogatása munkaerő-piaci indokoltsága az adatokból nem látható egyértelműen, de a képzés beemelését alátámasztja, hogy sok helyen van ilyen jellegű foglalkoztatás kis és középüzemekben, illetve, hogy a leány tanulók számára szűkös a szakmaválasztási lehetőség.

Minden megyében 10 szakképesítés kapott hiány-szakképesítés minősítést. Ezek a szakképesítések a támogatott képzések közül kerülnek ki és a fentiekben bemutatott szakmacsoportos szerkezetet mutatják, így megfelelnek a megye munkaerő-piaci igényeinek.

A **szakközépiskolai** ágazatokban indítható képzésekre vonatkozóan **a megyében „támogatott” képzési forma nem került meghatározásra**. A 37 ágazati képzés közül 10 nem támogatott, a többi korlátozottan támogatott.

A korlátozottan támogatott szakképesítések keretszáma 5441 fő, a korlátozottan támogatott szakközépiskolai ágazatok keretszáma 3228 fő. Ehhez még hozzá kell venni a pontosan nem prognosztizálható 21 támogatott szakképesítés keretszámait. Az 5441 fő szakképesítési keretszám 65,5%-a; a 3228 fő szakközépiskolai keretszámból 68,4% került KLIK-es intézménybe, a többi más fenntartókhöz. Ezek az arányszámok mindkét esetben alacsonyabbak, mint a jelenlegi képzési arányok. Az **iskolai rendszerű szakképzésben** 2013-ban 20351 tanuló³⁸ tanult, ennek **77.8%-át képezték KLIK-es intézménybe**. Az adatok vizsgálata nagy körültekintést igényel, mert ez a húszszáz meg haladó szám a szakképző intézményekben tanulók teljes létszámát mutatja, a szakképző évfolyamokon 9735 fő tanult és a prognosztizált képzésbe belépők száma 3500 fő.

A korlátozottan támogatott szakképesítések esetében a megadott keretszámok a 9. évfolyamon indított 3 éves szakiskolai képzésekre és a 2 éves szakképesítésekre is, továbbá a nem nappali rendszerű oktatásra is vonatkoznak. A szakközépiskolai keretszámok minden esetben korlátozottan támogatott keretszámok, így itt meghatározott létszám a maximálisan indítható létszám. Összességében **a jelenleg biztosított keretszámok lényegesen magasabbak, mint várhatóan a szakképzésbe belépők száma**, így nem lehet feltölteni tanulókkal a teljes tanulólétszámot. A helyzetelemzésben bemutatott **középfokú oktatás belső arányainak változtatásával** (szakképzés arányának növekedése a gimnáziumi képzéssel szemben) a szakképzésbe belépők részaránya azonban **növelhető**.

³⁸ Bács-Kiskun megyei Feladatellátási, intézményhálózat-működtetési és köznevelés-fejlesztési terv

Összegezve: **a gazdasági ágak arányai megfelelnek a helyzetelemzési vizsgálat eredményeinek és a munkaerő-piaci igényeknek.** A keretszámok pontosan nem ítélnetők meg, mert a támogatott képzések beiskolázási számai csak prognosztizálhatók. Az azonban látható, hogy ezek a keretszámok magasabbak, mint a 2013/14. tanévben elinduló szakképzések. Az is tény, hogy az állami fenntartók a jelenlegi képzési aránynál alacsonyabb mértékben kaptak keretszámokat.

Megállapítható az is, hogy a korlátozottan támogatott keretszámok nem minden esetben felelnek meg a 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 4. sz. mellékletében meghatározott minimális és maximális csoport- és osztálylétszámok előírásainak. Amely szabályok betartása az állami fenntartású intézmények esetében kötelezőek. A jelenlegi szabályozás alapján **a szakiskolai elméleti oktatás 16 - 28 fős, a szakközépiskolai képzés 26 - 34 fős osztályokban folyhat.** Az alacsony keretszámmal engedélyezett képzések esetében **megfontolandó egy legalább hároméves időszakra szóló szakmaszerkezeti javaslat megfogalmazása,** amelyben lehetőség van arra, hogy egy-egy adott - munkaerő-piaci szempontból indokolt - alacsony létszámot igénylő szakképesítésben ne minden évben induljon el a szakképzés, így relatívan magasabb képzési létszámok biztosíthatók és nem válik bizonytalaná az alacsony létszám miatt a képzés elindítása.

A javaslat megfogalmazásánál arra is figyelmet kell fordítani, hogy **a meghatározott keretszám** - a minimális osztálylétszám miatt - **a lehetséges képzési helyek számát is meghatározza.** Ez azt jelenti, hogy például egy állami fenntartású intézményben engedélyezett 120 fős keretszám minimálisan 5, maximálisan 7 osztályban indítható ($120/28=4,3$ osztály, $120/16=7,5$ osztály). A keretszámok elosztása a fenntartók feladata, amelynél azt is vizsgálni kell, hogy az osztályok hány képzési helyszínen induljanak. Ennél a döntésnél vizsgálni kell a szakképesítés adott térségre vonatkozó munkaerő-piaci szükségletét, a rendelkezésre álló gyakorlati kapacitásokat (tanműhely, tanulószervezetek), a közlekedési lehetőségeket és a kollégiumi ellátást is.

A fentiekben bemutatott arányok alakulását és az elkövetkező tanévek beiskolázási adatait, tapasztalatait vizsgálva a szakmaszerkezeti javaslatok előkészítésénél a keretszámok nagyságrendjét és a fenntartói arányokat célszerű felülvizsgálni.

10 Összefoglaló

A helyzetelemzésre épülő fejlesztési célok alapján az alábbi lépések megtételét javasoljuk a Bács-Kiskun megyei szakképzés fejlesztése érdekében:

- A megyei szakképzés irányítása az MFKB által összehangolt szervezeti keretben megalapozott közép- és hosszú távú döntésekkel.
- Iskolai rendszerű szakképzés irányainak és arányainak a munkaerő-piachoz igazított meghatározása.
- Gyorsan reagáló piacképes felnőttképzési struktúra kialakítása, kihasználva a szakképzési centrumok és intézményrendszerük humán- és infrastrukturális feltételeit.
- A középfokú beiskolázás megyei arányának vizsgálata, továbbá az EU-s célokat és a kormány munkaalapú társadalomra vonatkozó alapelveit követve javaslat megfogalmazása a szakképzés részarányának és presztízsének növelésére.
- A szakmaszerkezeti döntésekhez szükséges adatok (indikátorok) rendszeres gyűjtése, az adatbázisra épülő elemzések készítése a döntés-előkészítés folyamatában. A munkaerő-piaci igények meghatározása a hosszútávú országos, regionális és helyi gazdasági stratégiák, társadalompolitikai célkitűzések, helyi jövedelemtermelő képesség és foglalkoztatási mutatók alapján.
- Szakképzési erőforrások, a szakképzés minőségét reprezentáló eredmények gyűjtése, publikálása. A szakképzésből a munkaerő-piacra kerülők pályakövetése, ennek alapján a nyomkövetési eredmények felhasználása a szakmaszerkezeti döntések előkészítésében.
- A munkaerő-piaci elvárásoknak megfelelő, rugalmas szakképzési- és felnőttképzési rendszer kialakítása és működtetése. Középtávra irányuló szakmaszerkezeti döntések és a két szakképzési centrum intézményhálózatára épített iskolai rendszerű szakképzés működtetése.
- A duális szakképzés feltételrendszerének fejlesztése, az alapozó, magas színvonalú tanműhelyi és az arra épülő - gazdálkodó szervezeteknél folyó - gyakorlati képzés biztosításával. A gyakorlatcentrikus szakképzés feltételeinek támogatása a megyei, az országos és az Európa uniós szakképzési források bevonásával.
- A tanulószerveződések számának növelése, az ezzel kapcsolatos tájékoztatási tevékenység fejlesztése, a gazdálkodó szervezetek együttműködésében megvalósuló gyakorlati oktatás megyei szintű koordinálása. A gyakorlati helyek tevékenységének rendszeres értékelése és elismerése a szakmai ellenőrzések valamint a vizsga- és versenyeredmények alapján.
- A pályaaorientáció gyakorlat-központú megvalósítása az MFKB irányításával, a kamara közreműködésével és minden szakképzési szereplő bevonásával az általános iskolai tanulók és szüleik, mint célcsoport igényeihez igazodva.
- A szakképzés differenciált kimeneti feltételeinek támogatása, a felzárkóztatás, a hátránykompenzáció és a tehetséggondozás megvalósítása. A szakképzési centrumok koordinációjával egyéni tanulási utak biztosítása: a Híd programok, a szakiskolai képzés, a szakközépiskolai oktatás, az érettségi megszerzése, a további szakképesítések megszerzése, a felnőttképzési rendszerben való továbbképzés a szakképzési centrumon belüli „tanulási utak térképe” biztosításával.
- A szakképzési humán erőforrás-fejlesztés koordinálása, a rendszeres szakmai pedagógus továbbképzések, a valós gazdaság korszerű szakmai és menedzsment ismereteinek beépítése a szakképző iskolai gyakorlatba.
- A mesterképzés szerepének növelése, a korszerű gyakorlati oktatás módszertanának megismertetése, a kompetenciaalapú szakképzés gyakorlati megvalósítása. A tanulóképzésbe való bekapcsolódás, a tanulók gyakorlati képzésének minőségi kritériumként való megjelenítése a gazdaságban.